

DE MODO MI-
SCENDI AD COM-
POSITIONEM MEDICA-
MENTA, LIBER
TERTIVS.

V M finis omnibus iis,
quæ ipsum præcedūt,
& ipsius gratia fiunt,
fit præstantior, hunc
librum tertium medi-
cis & pharmacopœis
nō vtiliorem modò:
sed etiā magis quàm
prædictos duos necessarium facillè iudicaue-
ris. Cū neq; medicamēta huic affectui ido-
nea delegisse magni sit momenti (nisi affe-
ctus ipse simplex simplici remedio curabilis
est: aut sit compositus simplici quidem no-
bis, sed natura composito) neque hæc præpa-
rassent, nisi compositio succedat, quā illa duo
spectabant, & in quam deligebantur, & præ-
parabantur medicamenta.

De modo igitur seu industria, & arte me-
dicamēta cōponēdi, & miscēdi sumus dictu-
ri: non tamē omnia, sed ea præcipuè quæ Pa-
risiis, aut vsu, aut paratu sunt frequentiora.
Quæ verò vrbes aliæ alia in vsu composita hab

habet medicamenta, ex horum imitatione par
 uo negotio substituent. Porro in his omni-
 bus Meue ordiné sumus sequuturi, vt scili-
 cet doceamus. Primum, quo modo condita
 sint componenda, deinde sapa, iulepi, syrapi:
 tertio loco elegmata: quarto decocta, & in-
 fusa si qua hodie vsurpatur, quinto antido-
 ta, sexto pilula: septimo trocisci, octauo
 pulueres: nono olea: decimo vnguenta, vn-
 decimo cerata, duodecimo emplastra. His
 tamen passim, sed locis suis ex Nicolao, &
 aliis familia, sed vsitatiora nobis ascribe-
 mus. Quæ verò vrbes alia vsurpant, si libet
 ascribant, vt Lugdunenses cõseruam menthae,
 athanasiae vulgaris, euphragiae, scolopēdri,
 oxalidis, ireos, stecchados, hyssopi, saluiae,
 saluiae vitæ, myrobalanorum, limonũ, primu-
 læ veris, sigilli beatæ Mariæ, summitatum
 arãtũ, cucurbitæ, cucurbitã cõditam syrupũ
 Iuporũ, calaminthes, violatũ decoctione cu-
 curbitæ, electariũ de bolo cõtra pestem, E.
 Indum maius. E. rosatũ Mesuæ loco. E. de
 succo rosarũ. E. lenitiũ quoddã. E. de psyl-
 lio. E. lætitię. Gal. E. lætificãs Cõsiliatoris,
 auream alexandrinã, cõfectionẽ anacardi-
 nã, hierã Ruffini, Logadiũ, Hermetis apud
 Mesuẽ, Mictetã, requiem magnã Nicolai,
 rubiã trociscatã eiusdẽ, trypheram perfic-
 am in febribus continuis vsurpatissimam,

& sarracenicam, philoniū Persicum, & Romanum, & alia per multa vrbibus aliis consueta ascribant alii si volent.

DE CONDITIS SE.

Titio Prima.

Mesues.
Humectatur, ut docet Mes. in Zingibere condito & myrobal. cepulis.

ZYNGII radix cōdienda, sit ampla, alba, tenera, intus ligno & foris cortice purgata, deinde secta in frusta pollicem equantia, intus, unde lignum expurgasti, sarta uno caryophyllo humectato, & particula zingiberis humectata. Hæc sic preparata coquitur in saccharo equali & melle duplo, uel melle solo triplo. Coctis additur iustum pondus aromaticum.

Mel & saccharum despumatur & cū his radicibus persouatur cinnamomi & zingiberis ana drach. duae in lib. singul. ss.

Quoniam radices hæc quantumuis teneræ etiam subduræ apparent, & coctione in saccharo & melle durefcunt, non tenerescunt, satius fuerit purgatas, & sectas, aqua eas tergente super cineres calidos nocte macerare, postridie semel feruefacere, & ex aqua illa, si pura apparet, sin minus, alia dulci saccharum ad electarii solidi, aut penidiorum consistentiam coquere, illi tum radices hæc sic emollitas parumper incoquere, caryophylorū vel cinnamomi, & zingiberis siccorum mediocriter pulueratorum ana vnc. dimidiam in conditi libr. duas, vel miscere, vel nodulo suspendere sine aliis aromaticis

tibus. Similiter condies radices fisci, cari, dauci, pastinacæ, apii, raphani, & similium prius scilicet lotas, & intus ac foris purgatas elignando, deradendo, decorticando, sectas, fartas, melli, aut saccharo incoctas. Acorus autem nostras non est condiendus, nisi medicus aliquis doctus iusserit, vt in Mesue docui. Alii bene purgatas radices, in melle despumato, & saccharo clarificato mediocriter coctis, igni lento percoquant, ex aqua tamen non præcoquentes, ne aromaticam vim auferant: radicem tamen helenii præcoque, vt amaritudinē deponat: ari, dracontii allii, capæ, porri, & similium, vt acrimoniam deinde vt prædictas cum melle, & saccharo percoque.

Diasatyrium alterum accipit libram unam radicum eryngii coctarum in aqua cicerum secunda, radicum satyrj plenarum & recentium unc. octo, radicum raphani domestici unc. tres, radicum dracontij unci. duas, que omnes simul trita in lactis uaccini quantitate sufficiente, & butyri uaccini olei sesamini ana unc. quatuor, igni lento coquantur ad iustam crassitiem, * tunc * & cernā adde mellis despumati libras * sex, succi capæ recentis libram unam & dimidiam, ubi omnia * tres tantum perfecte cocta, & ab igni deposita, adde tum hodie

hanc puluerem scinci caudarum & lumborum
drachmas octo, seminis eruce, nasturij, pastina-
ca napi, assaragi fraenix, piperis longi, been
utrusq;, & gingeris, cinnamomi ana drach. qua-
tuor prædictis misce. Postremò add: strobiliorũ
depellatorum libram unam & dimidiam, pista-
ciorum depellatorum uncias decem, cerebrorum
passeris uncias duas, misce omnia probè, aroma-
tiza drach. una* moschi boni.

*aque ro-
sarum se-
mũicia so-
luta & cũ
alijs mista

Radices raphani cum etiam duriores
sint radicibus eryngii, cum his præcoquen-
dæ videntur, radicis dracontii acrimonia,
lacte, butyro, oleo obtunditur. Potes co-
quere ex lacte ouino, muliebri, caprino, &
etiam afinino pro variis medici scopis, qui-
bus etiam calidiora interdum auferre co-
gimur. Pro oleo sesamino iam desito su-
mitur oleum amygdalarum dulcium: qua-
le postea describam, vt in diasatyrio ana-
leptico. Iusta crassities est cataplasmatis,
opiatæ, cassiæ purgatæ, sordium auris,
mellis vetusti, aut probè despumati, quod
signum quoque est perfectæ coctionis cu-
ius post meminit. Nam mel despumatum,
& succus capæ prædictam crassitiem eli-
quabunt, & velut inctudabunt: absum-
pta deinde per coctionem reliqua mellis
humiditate, & ea que largior est in succo
cap

capæ recuperatur prior consistentia, tunc que perfecta est coctio. Cicera eadem ratione infundit vel incoquit lacte, in pulvere impinguante sectione octaua. Sunt quæ in rem præsentem quo voles tempore (nam semper vna radix vegeta est, licet magis & minus) lotam radicem ex secundo cicerum decocto coquunt, deinde caryophyllis & cinnamomi frustillis configunt, & cum saccharo clarificato, & colato parum diu percoquunt, dantque dormituris radicem vnã, aut duas nec infeliciter.

Aquam cicerum secundam cur capiamus in Mesue dictum. Radices plenas capit ex agro præfertim sabuloso, quia flaccidæ sunt exanimatæ, & vide ne varietas satyriorum tibi imponat, lactis quantitas sufficiens, vt digitis duobus supernatet, quo absumpto, si nondum hæ sunt percoctæ nouum lac, butyrum, oleum affunde. Pro capæ bulbum ascalonitem nobis dictum, cur ponendum putem in Mesue docui.

Been, zingiber primò terantur, semitritis adde semina, deinde cinnamomum, postremò scinci sicci.

STROBILOS aqua tepida per semihoram prius macerari volunt ad acrimoniam tollendam, quæ cum tam exigua sit, in rosarum ali

aliis magna, frustra id causantur.

CEREBELLA passerum præparata, vt libro secundo docuimus, in pluribus præparationum modis.

* Hodie
extinguan-
tur nõ sic-
centur.

* Duplum
plerique.

* Non ple-
no, ut sit lo-
cus seruo-
ri etiã sine

insolatu,
dies trigin-
ta quidam

insolant,
male alij
coquunt
igni.

Mesues cõ-
serue uiol-
larum.

* Buglossi
utriusque
i. uulgaris
& borra-
ginis.

Saccharum rosatum sic fit folia rosarum ru-
brarum nondum omnino apertarum in umbra
* siccantur, donec ipsorum humiditas superfluat
resoluatur, teruntur tunc in mortario lapideo,
additur sacchari albi, triplum * reponuntur * ua-
se uitreo aut uitriato pergamena operculato, mē-
sibus tribus insolantur, in dies sæpe mouentur, so-
li auferuntur, seruantur.

Sit saccharum, & mel triplum, vt florum,
parum siccatorum vncii duabus mellis de-
spumati, aut sacchari puri, puluerati, vnc. sex
miscent.

Saccharum autem rosatum aliud hodie
nobis appellatur, quod aqua rosarum alba-
rum, aut succo rubrarum pari solutum ad ele-
ctarii solidi crassitiem coquitur, & puluera-
tur, vel in marmor butyro superlitum inii-
citur, ibique latescit, dum cohaluit in tessel-
las secatur. Saccharum rosatum tabulatum
vulgò dicitur.

Saccharum uiolatum fit, ut rosatum, nisi quod
i. uulgaris uiolæ paulo diutius, & in umbra siccãdæ, & cum
& borra- saccharo insolandæ, sic fit saccharum * buglossa-
ginis. tum & rosmarinatum.

Rof

Rosmarinatum malè anthosatū vocant, cum anthos florem omnem significet non speciatim florem rosmarini. Sic etiam conseruæ, vt vocant, fiant ex floribus Perficorum, arantiorum, genistæ, sparti, maluæ, althææ, & similibum florum.

Sunt tamen qui flores integros, & sacchari puluerem vicissim vasi inspergunt, & insolant, aiuntque sic suas qualitates propè integras flores seruare. Alii saccharum clarificatum infundunt.

Similiter quoque sunt herbarum quarundam natura exuccarum conserue, vt adiantorum omnium quibus ad analepticum destillatum vtimur, & conserua asplenii, saluie vitæ, phyllitidis, & similibum. Herbarum enim hæc recentes in mortario lapideo teruntur saccharo duplo miscentur, insolantur.

Mel rosatum sic fit, succi rosarum recentium
Nicolaus
 libra una cum mellis albisissimi & purissimi, & *Alexandri*
 despumati libris decem coquitur igni in lebetes. *nus.*
 Vbi seruere hæc incipient, adde rosarum viridii
 forpicibus, uel cultello incisarum libras quatuor,
 coque ad succi consumptionem, continenter mouendo
 in fictile aliquod transuasa, & diu eodem contine,
 nam tempore præstantius euadit. Eodem modo fit mel uiolarum.

Mel

Mel cum libris aquæ tribus mediocriter despumetur : vbi deinde feruebit , super ignem aut extra misce rosas & succum , & insola dies quadraginta aut circiter : coque ad succi consumptionem , cola percoque in syrupum.

Sunt qui mel clarificant cum mel rosatum ore excipiendum est , illud enim clysteribus magis idoneum est.

Mattheus Gradi . in consil . de lepra . Mel myrtinum fit ex succi myrtorū lib. 1. mellis lib. 2. igne lento simul percoctis . Mel vuatum passulatum vulgò , fit ex vuis passis intus purgatis aqua calida . 24. horas maceratis , probe coctis , valenter expressis , expresso tandem ad mellis crassitiem percocto .

Mel emblicarum , scilicet myrobalanorū est quo ipsa sunt condita & seruata .

His mellis differentiis vtinur in aliis compositionibus .

Anacardi triti diebus 7. aceto sufficienti macerantur , octauo coquuntur ad dimidias , colantur linteolo . Succus is cum melle sufficienti coctus ad spissitudinem mel est anacardinum . Fœx verò ficcata anacardi sunt præparati . Nicolaus Alexandrinus in Theodoro ex melle anacardino , alii mel leum id quod aquæ innatat , cui incoquantur anacardi .

Fra

Fructus aut saccharo, aut melle, aut utroque condiuntur, interdum integri & cum seminibus, sed fere imperfecti, interdum seminibus purgati.

Fructus nostrates condiuntur poma, pyramoschatella, cydonia, persica præcocia, armeniaca, pruna, præsertim dactylina, nuces virides, cerasa, corna, baccæ ribes, & oxyacantha, omphaces, omnes integri præterquam magni, vt cydonia, persica, hi enim fortis & intus purgati, & in partes facti condiuntur. Nuces verò depellatæ diebus nouem aqua pura in dies ter, quater mutata macerantur. Postea coquuntur aqua donec tenerescant, siccantur vento aut litreis, caryophyllis & cinnamomi portiunculis configuntur. Deinde vt reliqui fructus condiuntur. Alii melius nuces immaturas ter fuso (nam ferramentum acutum nigrauerit magis) configuntur, aqua sæpè mutata macerantur, coquuntur, vbi tenera euaserunt, mox in aquam frigidam, puram coniciuntur, exemptæ depollantur, linteo siccantur, caryophyllis, cinnamomo configuntur: saccharo clarificato & percolato teguntur, quod secundo aut tertio quoque die, quia recruduit, parum est recoquendum nucibus tamen interea exemptis.

Sic

Diēs 4. suf
ficiunt e-
dulcare nu
ces si aqua
fluuiali
multa &
sæpè muta
ta macer-
res, tot au-
tem diebus
insipida e-
uadit, &
semis pu-
tres. Sac-
chari si pu-
rum aqua
pauca ut li-
bra una in
libr. duas
sacchari
coletur in
purum &
pingue cla-
rificetur
sū equalē
aqua.

Sic enim virides, & puræ magis permanent. Cydonia quoque purgata ex aqua coquuntur, donec tenerescant postea condiuntur. Modus autem condiendi omnibus est vnus, saccharo enim ad syrapi consistentiam cocto immisi incoquuntur, donec syrapi consistentiam saccharū recuperarit quam amittit fructuum humore solutum. Quin & præcocia si prætereà saccharum retrudant, id exemptis intereà præcocibus recoquendum, deinde præcocibus reddendum. Si enim cum saccharo recoquerentur durescerent. Aliæ cydoniorum amborum conditura docentur in Mesuæ, sectione prima.

Gelatinam cydoniorum sunt qui ex succo cydoniorum coquunt, alii ex cydoniati parte liquidiore, affuso vtrobique pauco succo ribes, aut oxyacanthæ, ad ruboris gratiam.

CONDITURA SEMINVM,

& aliorum quorundam.

CORIANDRVM in tabula polita decliui, crebro succussu purgatur. Rotundus enim ac integrum delabitur. Quæ vero sunt quassa grana, & cum his aliene quædam materiæ in via ferè hærent, vel in ipsis ceu carceribus pigra cessant: Aceto id intersum horis circiter octo sine igni maceratur,

tur, ignifrigitur ac siccatur, eius libra vna
 saccharo sic tegitur ac incrustatur. Aquæ in
 lebetem stannatum impositæ libris nouem
 albumina ouorum tria iniiciuntur, scopula-
 rum agitato multo in spumam tolluntur,
 mox sacchari, si impurum est (purum enim
 partius satis est partioremq̃ aquam requi-
 rit) libræ nouem miscentur igni, omnia si-
 mul feruendo parum diu, & rudicula con-
 funduntur, donec spuma nigrescat, quòd
 aquæ sexta parte consumpta ferè accidit, per
 pannum laneum colatur. Eius propè dimi-
 dium in syrui ferè consistentiam recoqui-
 tur. Intereâ semidolio focum alterum ha-
 bentis superpositum in magna pelui ærea co-
 riandrum manibus ad siccandum ducitur.
 Dum siccum est sacchari eius vncia circiter
 vna cochleari affunditur, multum diuque
 manibus in ea confricatur, id velut tecto-
 rium dum apparet siccatum, iniecto nouo
 saccharo, iterum vt prius confricatur, idque
 opus repetitur, donec totum illud saccha-
 rum induerint grana coriandri. Tunc reli-
 quum sacchari dimidium in syrui crassitu-
 dinem percoctum, similiter affunditur &
 confricatur.

Perlatum verò fit (sic enim vocant, quan-
 do eius corpori saccharum accrescit in for-
 mam paruorum vnionum, quos vulgus per-

fas appellat) si vbi iustam incrustationē, sed
 laeue & politam est assequutū, è vase subli-
 mi inferno foramine saccharū sic percoctū
 paulatim tanquā filo perpetuò in peluim co-
 riandrum sic tectum habentem continenter
 defluat. Peluim verò continēter in omnem
 partem dimoueas, vel ansis apprehensam, &
 super corpus rotundum lineo circulo inter-
 posito facillè mobilē, vel facilius multò mo-
 bilem si ansis funes sic ex solarii tigillo ali-
 quo innexi, vt vterque alternis nunc tolla-
 tur, nūc deprimatur. Sic cortex cinnamomi,
 & aranciorum cōditur, si negligētia frictio-
 nis, aut imperitia saccharum fundo peluis læ-
 serit, semina exime, & vasi aquam infunde,
 igni trade, donec saccharum remollescat, &
 rudicula ferrea deradēti cedat. Vbi tersum
 erit fundum vasis, aquā illam saccharatam
 effunde in vsus aliquos seruituram, vas lin-
 teo mundo, & igni sicca, semina tūcilli red-
 de, & opus perface.

Quanto autē est semen minutius, tantò
 egrius saccharo integitur, & maiore iniuria
 manuum nullus propè interuētū calidario
 occurrentium: sed vbi iam auctius tectoris
 aliquot est redditum, tum tutius & facilius
 manibus cōsi icāribus perficitur. Talia sunt
 semē anisi, foeniculi, apii, cari, seriphii, quod
 cōtra vermes v ocant, papaueris albi in cer-
 nic

niculo rariore, aut de flore pro seminis quantitate, purgatum accuratius confricandum: Strobili, pistacia, auellanae, amygdalae dulces, & si vis amarae, similiter ficcatae eodem modo, sed citius incrustantur. Caryophyllorum surculi cinnamomum, cortex arancii, li monis, cucurbitae.

Tragema, moschatum ex puluere ireos saccharo aqua rosarum, & pauco moscho sic fit. Puluis ireos velut compositi basis, in peluim missa affuso pauco saccharo tribulatur: ubi in granula minima partim concreuit, partim in maiora cribro exiguo cernitur, quod tranfit deligitur, iterum si opus est tegitur, donec seminis papaueris (quod etiam nonnulli loco pulueris ireos supponunt ad operis ce leritate) rotunditatem & magnitudinem sit assequutum. Tunc moschus aqua rosarum pauca, vt drachma vna uncia semisse solutus, pauco saccharo miscetur quo postremam fit rectorium, sunt qui aceruo huius conditurae moschi pyxidem biduo aut triduo tantum obruant, vt moschi odorem trahat, substantiam non dissipet manifeste.

SECTIO SECUNDA DE
sapis & syrupis.

Sapa est succus a nobis tantum purgatus, & Mesues. crassatus solis aut ignis calore.

Sapa nobis sola paratur ex acinis vuæ albæ maturis, in lebetæ sine vlllo liquore coctis, per mantile colatis & expressis. Id autem expressum percoquitur ad mellis consistentiam. Sunt qui vt fœlicius seruetur, saccharo pari coniungunt: sunt qui ex vuis etiam nigris saram coquunt.

Iulepus rosatus fit ex aqua rosarum cum pari saccharo cocta propè ad syrapi consistentiam: aut multò minus si mox vtendus est, nec aër ita calet.

Iulepus violatus fit ex aqua florum, & foliorum violæ nigræ, & pari saccharo similiter coctis, supra apozematum consistentiam infra syrapi formam. Quanto enim perfectius coquitur, tanto diutius seruetur: sed est ingratius. Parantur in rem præsentem, aut si non licet, eorum loco syrapi vsurpantur. Quia verò violas non destillamus ex siccatu infuso coquimus. Alii magna violarum ad syr. violatum ex multis infusionibus faciendum infusionum parum expressum destillant, hæcque aqua inique vtuntur ad iulepi violati compositionem.

Materia syruporum omnis est à plantis, radices apii, petroselini, sceniculi, asparagi, rusci, cichorii, intybi, ireos, pirethri, spinæ albæ, & Arabicæ, glycyrrhiza, polypodium, agaricum, rha barbarum, helleborus niger, asarum,

rum, galanga, zingiber.

Herbæ, buglossus vtraque, hyssopus, mentha, calaminthe, eupatorium, absinthium, adiantum album, origanum, thymum, epithymum, cassutha, oxalis, fumarica, chamædrys, chamæpitis, folium. Harum item multarum succus, præsertim buglossi, menthæ, eupatorii, oxalydis, fumaricæ, intybi, portulacæ.

Fructus poma, pyra, cydonia, cucurbita, granata, citrea, pruna, dactyli, thamar Indi, myrobalani, myxa, zizypha, ficus, vuarum passæ mundatæ, capita papaueris albi, nigri, rubri, folliculi sennæ. Horum multorum succus tantum, præsertim pomorum, pyrorum, cydoniorum, cucurbitæ granatorum, citreorum, & horum cortex, vuarum acerbarum & maturarum, vinum album bonum, antiquum, odorum, acetum, sapa. Ad hæc myrtharum, prunorum, persicorum, ribes, oxyacanthæ, cannarum sacchari, saccharum, pentidia: & his affinia, manna, mel crudum, & coquendo despumatum.

Semina, cydoniorum, melonum, papaueris albi, nigri, rubri, lactucæ: portulacæ, apii, petroselinii, intybi, sceniculi, anisi, ligustici, dauci, cari: piper omne, cardamomum, hotteum, maluæ, lini, scenigræci.

Flores, crocus, rosa, viola, stæchas, schœ-

nuanthos, epithimum, cassutha, spica nardi, caryophillum, gummi Arabicum, tragacantha, mastiche, & liquor scammoniū. Et præter hæc aqua ferè fontana pura illimis, ac omnis alienæ qualitatis expers, interdū pluvia quæ additur, vt in eam vires medicamentorum simplicium macerando, & coquedo trahantur: deinde saccharo tradantur, vt etiam medicamentum diu coqui possit, & qualitates alienas exuat, nouas acquirat: vt etiam promptius syrups despumentur, clarificentur, colentur, & in corpus distribuuntur: & sint accipienti gratiores. Aquæ vires sæpè succi sustinent, sed hi sunt, vt dicam, clarificandi.

Succi, herbarum, & fructuum ad syrups bis coquantur, primò ad dimidias, vt syr. de pomis, & alii propè reliqui: interdum ad partem tertiam consumptionem, vt syr. acidus ex succo citri, & alter ex succis fructuum: interdum ad libr. vnus consumptionem semel ferueunt, vt in syr. bizantino: deinde colantur, postea quiescendo residere finuntur, alii biduo, alii triduo, alii minus aut magis diu, donec scilicet quod in eo crassum & fœculentum est, subsederit, & reliquum tenuetur, clarumq; ac purum euadat: id quod paulatim vase inclinato colatur, iterum & cum saccharo ad syrups consisten-

tia

tiam coquitur.

Subsidet verò aliis citius, aliis tardius, aliis largius, aliis parcus, vt vinis quæ genere sunt succorum, & vrinis. Vina enim alba, quia non ferbuerunt plurimam fœcem reddunt: nigra quia multum feruendo crassum deponunt, minus: in medio sunt media: sic succus pomorum, cydoniorum, limonum, multa parte subsident: succus granatorum minus, vt illis pars sexta ferè subsideat, his pars octaua, vt ex syr. de succo acido citri apertè deprehendes.

Deinde cum saccharo propè pari percoquantur in syrupum, vt succi puri libras 4. 5. sacchari libras 3. 4. recipiant, vt in syrupo succi pomorum, cucurbitæ, succi lib. 7. sacchari lib. 5. in syrupo ex succo citri libræ 10. humoris, lib. 8. sacchari in syrupo acido ex pomis, interdum minus sacchari miscet, vt in syrupo. Saporis succorum libræ circiter 6. in libr. tribus sacchari syrupi corticum citri libræ tres post coctionem relictæ cum sacchari libra vna coquantur.

Quin syrui. acidus ex cidoniis in succi libris vndecim, habet tantum sacchari libras duas. Est quando modus sacchari incertus est, vt in syrupo acido ex succis fructuum succi libras tres coqui cum Iulepi lib. duabus,

vel pluribus, vel paucioribus. Si mannã paucam acceperit syrampus, nihilominus sacchari postulat, vt syr. acidus ex manna eius vnc. tres capit, succorum in libras 4. sacch. lib. tres, succus tamen cannarum sacchari, aut penidia ponuntur loco sacchari in syr. de canis sacchari nisi pro, aut, & , legas.

Quin & Iulepus clarus & purgatus sacchari vice præstantissimus est in syr. præsertim ex succis frigidis aut aromaticis, vt fit à Mesue in syr. acido ex succis fructuum, & in syr. corticum citri. Saccharum autem optimum ex aqua æquali coquunt, albuminibus purgant, colant, recoquunt ad penidiorum, aut sacchari rosati, aut electarii ficci consistentiam, & succos mox ubi extracti sunt, sine vlla coctione, colatione, residentia colant, per spumam in colo relictam ex saccharo iam colato purissimiq; hi transfluunt, & æqua portione baculo multum tribulando electariorum siccorum ritu paulatim miscentur saccharo sicpercocto, quem Iulepum vocat Mesues, quomodo & syr. acetosum simplicem Mesuæ, & oxyfaccharum Nicolai, & alios multos syrampus ex succis plerique hodie componunt, vt vires eorum sint integriores, nec ita promptè candescant, quod vitium paucum melle misto quidam effugiunt. Id quod probo maximè, mo
do

do non cauescant, & situm non ducant ob succorum cruditatem. Quod vitium cauetur in solatu: quæ coctio his potior est, quàm quæ ab igne. Hoc autem modo syr. acidus citri, limonum, acetatus simplex albissimus fit, granatorum autem ribes oxyacanthæ syr. cum debeat esse ruber, minus diu debet tribulari, ne coloris sui gratiam amittat. Est quando saccharum simul cum penidiis miscetur, vt in syru. papauerum ad catarrhum sacchari & penidiorum ana vnciæ quatuor in decocti selibra: & in syr. papauerum ad tussim, sacchari & penidiorum ana vnc. 8. in decocti lib. duabus, sed in illo saccharum est parcus, vt in syru. adianti, sacchari clarificati, & aquæ adianti ana vnc. octo cum lib. duabus decocti.

Coquantur autem in vase terreo plumbat. potius quàm æreo stannato, igni prunorum lento, aut flamma exigua, sed sine fumo, vt carbones antè sint omnino accensi quàm vas igni tradatur: qui si coctioni non sufficiant, alii ex foco semiuusti substituantur, vt diximus in methodo medicamenta componendi lib. 3. ne carbonum nouorum teter vapor coquenda vitiet.

Coquantur syrui ad iustam crassitiem, seu donec portio eorum refrigerata digitis tractatu hæret, ac fila ducit, & iniecta mar-

*Nicolaus
Alexãdri
nus in syr.
rosaceo.*

mori aut scutellæ stat & durefcit non fluat, seu donec immisi humoris seu decocti, seu succi vnciæ circiter duæ in libris singulis sacchari superfint. Id quod depræhendes bullarum modo & numero: nam quoad succi multum superest in medio bullam excitat vnam, eamque maximam in ambitu paucas & paruas: dum verò in syrups consistentiam coctum propè est pro bulla illa maxima plurimæ vbique mediocres tolluntur.

Qui verò syrups decocto constant, non succis: pro seminum aut radicum libra vna requirunt aquæ libras circiter quatuor, pro herbarum manipulis quatuor, siccarum quidem, aquæ libras duas: viridum verò libram vnam, aliorum autem simplicium quia pauca sunt parua habetur ratio. Mesues tamen, radicum simul & seminum libram vnã coquit in aquæ libris decem ad dimidias in syrups acetato cum radicibus.

Cum item hordeum, vel aliud diuocquendum est, aut per se est macerandum, aut tanto largior aqua est affundenda, quanto coctio longior est futura: sic dum sicca, rara, lenta, & glutinosa coquis, aquam auge, vt in syrups hyssopi, zizyphorum, alioqui colari non poterit, nisi nodulum ex glutinosis eam colato incoquis, aut muccaginem ex his cum portione decocti

ext

extractam coctiori iam saccharo misces. Incocta enim hæc glutinosa decoctum incolabile reddunt, quia substantia emplastica viam sibi præcludunt, poris coli obstructis. Idem vitium est si penidia miscentur ex saccharo pinguiore, impuriore cum amylo multo tractata. Sunt qui libræ medicamentorum multam coctionem sustinentium tribuant aquæ lib. 6. paucam, se libram, mediocrem. 3. lib. aquæ.

Simplicia primum deligantur, & in scriniola papyracea, vel similia digerantur. Si *Diosc.* qua seorsum maceranda sunt, aut simul ante macerentur: coquenda verò in lebetem in quo aqua iam caleat non tamen ferueat, iniciantur, primum coctu contumacia, seu quæ viribus suis adhuc integris, longam sustinent coctionem, qualia ferè sunt radices, semina, fructus, cortices lignorum: *Diosc.* deinde illa quæ mediocriter: postremò quæ ob essentiæ tenuitatem, aut virium imbecillitatem, etiam mediocri coctione exanimantur. Id quod odore, sapore, colore natio mox perditò ferè declarant. Quamquam color viridis in adiantis, ruber in zizyphis magis intenditur: quia in his valenter est mistus, & adianti perpetuò virent. de quibus omnibus abunde libro præcedente, de coctionis ratione diximus, hæc dum

car

carbonibus accensis coquantur, quæ spuma supernatat, cochleari foraminulento deditur, & simplicia, præsertim grauia, identidem rudicula tolluntur à fundo, ne vrantur, & leuia merguntur: vt coquantur, & vires suas aquæ tradant. Vbi quantum satis est cocta erunt omnia (quod ferè fit hora vna) & vim suam omnem in aqua iam quantum satis est consumpta deposuerunt (quod in multis simplicibus sapor propè aqueus relicto proprio declarat) igni aufer, & si vis in stanneam peluim, aut stannatam transuasa: tege disco mundo, horis quinque, sex, noctem, diem, macerari permitte. Post id tēpus igni parum diu redde, vt recalescant tantum: tūc per stamen cola, & exprime. Expressum vel procul ab igni vel potius igni redditū, ouorum duorum iniectis albuminibus in libras 9. 8. 10. scopulis agita diu, & permisce donec quantum potest spumescat. Mox saccharum in frustra comminutū, immitte, aut penidia, aut mel, & si qua sunt seorsum infusa, aut soluta, vt thamar Indi, cassia, agaricū. Postea coque, donec feruendo parum absit à supernatando & effluendo, et flataq; modice spuma decoctum sub hac clarum appareat. Tūc vt calet panno laneo puro cola, si est glutinosum, & quod primum permearit rursus cola, & si vis totum bis, aut ter cola, mutato
eti

etiam colo, si propter prioris sordem opus est. Nam quæ ita calida colantur, igni multum tenuata, permeant impuriora: si lente carent, modicè refrigerata colentur: Panno etiam digitis molliter expresso, nequid utilis materiæ in eo. & fœcibus maneat, ne tamen ad eò exprimas, vt sordis aliquid simul elicias, tunc enim iterum foret colandum. Vbi colando iam purum erit expressum, purgato inter eà & siccato lebeti redde, & igni lento percoque ad syrapi consistentiam, seu donec decocti vnciæ duæ, aut tres in libris singulis *superfint*.

Si autem muccosa quædam sint incoquenda, vt semina maluæ, cydoniorum, lini, scæ-nigræci, mastiche, tragacantha, gummi Arabicum, nodulo raro ligata filo longo & forti colato iam decocto incoquæ. Sūt qui tantum ante clarificationem incoquūt, alii ante & post. Post remò cum absoluta est coctio expressum nonnulli abiiciunt: alii nulla ratione in decocto retinent, cū vires suas ea iam tradiderint omnes, non etiã aliquas retinent, vt nodulus aromatum, rha barbari, scamonii, hellebori nigri, & aliorum de quibus libro superiore in expressione.

Si verò ex infusione simplicium post coquenda fiat syrupus, omnia simul infundantur, deinde coquantur. Sic enim vis eorum
huma

humori firmius, & diutius impressa, coctio-
 ne iusta dissipari non videtur. Aqua autem
 infunduntur largiore sicca, rara quam viri-
 dia densa, vt in syru. stœchados simplicium,
 verbi gra. parum tritorum lib. vna macere-
 tur horis 24. libris septem aquæ, si aridiora
 sint libris octo, quarum vnâ vel paulo
 plus ebibent: coquantur deinde igni lento
 ad partis tertie consumptionem, quod etiã
 citra infusionem coquendo, faciendum est:
 postea exprime, & reliquum, & lib. quatuor
 percoque cum mellis despumati, aut saccha-
 ri puri libris quinque ad syrapi consisten-
 tiam, & syrapi habebis lib. 6. & dimidiam,
 aut si hyems est, ad libras sex: si æstas, ad libi
 quinque & dimidiam. Nam æstate syrapi
 magis coquendi quàm hyeme ne ferueant
 humore excrémétofo feruoris & putredinis
 causa relicto accedente externo calore hæc
 excitante, sacchari aut mellis purgati pon-
 dus par succo aut decocto quidam miseri
 volunt: alii verò etiam paulò plus ob nostra
 rum plantarum cruditatem, ob quam etiam
 diutius syrapi nobis sunt coquendi, vt propè
 solum sacchari aut mellis pondus maneat
 percocto iam syrupo. Diutius etiã coquen-
 dum: sic succi, aut decocti plus est quàm sac-
 chari, aut mellis. Paulus tamen mellis par-
 tem vnâ succi, aut aquæ partes tres coquit
 ad

ad partim duarum consumptionem in rho-
doſtaſte ſucci roſarum ſextarios duos, mel-
lis ſextarium vnum coquit ad quartæ par-
tis consumptionem.

Coquuntur ſyrupi in vaſe quouis, ſed qui
acetati ſunt in vaſe lapideo vel terreo, ſed
plumbato, quod etiam Meſues rectè mo-
nuit in ſyrup. acetato ſimplici, ne acetum ex
aere æruginem eliciat quæ ſyrupum vitier,
niſi vaſ æreum ſit ſtannatum, quale eſt quo
vtuntur ferè in officinis. In quibus coctio-
ne perfectæ ſcopus eſt ſyrupi conſiſtentia:
ſi verò antequam mel recipiant, coctæ erant
parum, vt ad tertie partis consumptionem,
poſt mel acceptum inagis ſunt coquenda,
vt oxymel de radicibus. Minus autem quæ
coctæ erant donec tantum pars tertia rema-
neret, vt in oxymelite de calaminthæ me-
diocriter, vbi ad dimidias erant coctæ, aut
mel perfectius coctum illis minus coctum,
ſecundis mediocriter coctum, poſtremis mi-
ſcendum eſt.

Si operis ſpecimen edis, aut etiam tecum
componis, aquæ libras quindecim cum Me-
ſue, aut potius viginti, libras ſex roſarum
macera horas octo, expreſſis roſis nouas
immitte, idque opus nouies repete: aut
ſi libras aquæ tantum quindecim miſces,
expreſſum pende, quod ſi diminutum eſt,
qu

quod deest suffice alio expresso trium aut quatuor infusionum.

Nicolaus. Syrupus rosatus sic paratur, rosas recentes aqua feruente macera uase operculato, ubi hæc refrixerit expressis rosis & abiectis, iterum feruescat, & easdem rosas recentes alias macera. Id opus toties repete, donec aqua rubeat. Hæc albuminibus purgata cum pari saccharo percoquatur in syrupum.

Hic præsertim recens mediocriter purgat magis ex incarnatis, ut in Mesue docuit. Parari omnino hic debet aut iulepus rosatus Mes. in syrupum coquendus, non autem eius loco semper (quod hodie fit) substitui syr. ex rosarum siccarum infuso simplici, vel duplici cum pari, aut paulo parciore saccharo cocto & colato, qui syr. rosarum siccarum est. Alius autem ex succo rosarum rubrarum fiat purgatio, cum pari saccharo, tertius ex infusionibus nouem rosarum, præcipuè incarnatarum purgatorius.

Nicolaus. Syrupus uiolatus, & nymphae, & alij ex floribus eodem modo fiunt.

Mesues. Syrupus ex cydonijs fit ex libris decem succi cydoniorum coctis ad dimidias. Deinde biduo residere permittis donec clarescât. Tunc colentur, & cum libris tribus sacchari fiat syrupus.

Si saccharum est purum, eius lib. vna aque vncis quatuor soluta tribus feruefactionibus

bus in electarium coquitur, tunc succus cydoniorum pistillo valenter commiscetur, sunt qui parumper saccharo propè percocto incoquant: si impurum est saccharum, eius libra in aquæ lib. vna coquitur, clarificatur, colatur, percoquitur in electarium, fit vt prius. Sunt qui succos citra coctionem residendo, & insolando purgant, deinde cum saccharo clarificant, colant, percoquunt. Alii aliter, vt ante diximus.

Syr. de granatis acidis, syr. de granatis dulcibus, syr. de omphacio, syr. ex succo oxalidis, eodem modo sunt, et de ribes, et uua oxyacanthæ. Mesues.

Similiter ex fructuum omnium, & herbarum succo fieri syrupus potest si ad dimidias coquatur, biduo residere permittatur, colatur, cum saccharo propè æquali percoquatur, in syrupi consistentiam.

Alii in his omnibus saccharum aqua pari solutum coctum modicè cum albuminibus purgant, colant, percoquant in electarii, aut penidiorum consistentiam. Tunc vbi frigidum scit, succos ipsos per albumina in colorem relicta colatos, & claros paulatim baculo miscent, qua componendi ratione succorum vis, præsertim frigida, vel aromatica integrior manet quam si ipsi coquantur. Alii suc-

cos hos residendo, & infolatu purgatos, saccharo, vt dixi, percocto cōprehēdūt. Quam componendi rationem omnino præfero ei quæ succos ad dimidias coquit.

Mesues.

SYRVI COMPOSITI.

SYRVPVS saporis de pomis recipit succi pomorū redolent. ū lib. tres, succi buglosi domestici & syluestris ana lib. duas, folliculorum sennæ unc. quatuor, croci drachm. duas, sacchari albi libras. tres. Fit autem sic, senna contrita horis 24. succis maceratu, semel aut bis feruesiat, coletur: expressum post cum saccharo percoquatur in syrupum: crocus autem panno lineo ligatus inter coquendum infricetur.

Mesues.

Syrupus portulacæ accipit seminum portulacæ tritorum lib. unam, horis 24. macerandam in
* Alij sex succi intybi cocti & purgati lib. * quatuor post-
mel etiam eā igni lento coque ad dimidias, & colatum cum
oſto, ut co sacchari lib. duabus percoque in syrupum.

lari possit, Syr. adiantini recipit glycyrrhizæ unc.
succis e-
das, adiantu albi unc. quinque, tempera cum
nim per se aque fontis lib. quatuor horis 24. coque ad dimi-
glutinosus diis, expressum percoque cum sacchari clarifica
teſcit ad ti, aque adiantu albi ana unc. oſto.

hic infuso Ex adianti albi lib. vna, & vncis duabus
semine. glycyrrhizæ purgatæ & tritæ, decoctis in
aqu

aquæ libris sex ad consumptionem tertiæ
partis cum sacchari libris tribus. Hic perco-
quimus, adianti albi, recentis penuria, alii
cum sacch. libra, aut sesqui libra coquunt si-
ne aqua adianti, alii adiantum album re-
cens multum sine glycyrrhiza aqua mace-
rant, exprimunt, cum saccharo clarificant,
percoquunt.

Syr. rizophorum fit ex rizophis sexaginta, *Mesues.*
violarum, seminis maluæ, ana unc. quinque, ad-
ianti albi, glycyrrhizæ, bordei mundati, ana
unc. una, semi. cydoniorum, papaueris, melonis,
lactuce, tragacanthæ, ana drach. tribus, coctis
cum aquæ fontane lib. quatuor, & lib. sacchari
duabus.

Aqua est parciior quàm vt possit colari, ob
id vel augenda est, vel semen maluæ & cy-
doniorum, & gummi tragacanthæ nodulo
ligata clarificato syrupo immitantur, vel di-
midium nodulo coctiõni ante clarificatio-
nem immittatur: reliquum iam clarificato,
si autem mucaginem ex his extractam non
clarificato immiseris, ægerrimè ob horum
lentorem colatur: si colato, turbidus & im-
purus, ob id ingrator fit syropus.

Syr. papaueris fit ex capitum papaueris albi *Ibidem.*
& nigri, ana drachm. sexaginta coctis in libr.
quatuor aquæ pluuialis ad consumptionem lib. 2.

¶ dimidia, tunc percoquantur cum sacchari albi, & penidiorum ana uncijs quatuor.

Largiore saccharo si condias, vt lib. vna, aut etiam duabus gratus erit, & citra multam coctionem facultati refrigeranti inimicam diutius seruabitur, cum pauco autē saccharo puro, si diu non erit seruandum est efficacius. Capita cum seminibus magnorū & paruorum siccorum & humidorum media macerentur 24. horis: & si sint siccora, pluribus deinde coquantur, donec tabescāt: exprimantur cum saccharo, vel melle pro variis medici scopis, percoquātur in syrupum. Vide diacodium in Mes.

Ibidem.

Syr. acetatus simplex recipit aquæ fontis lib. quatuor cum sacchari lib. quinque coquendas in uase lapideo, ad dimidias semper despumando, tunc adde aceti albi clari lib. duas.

Sunt qui saccharum aqua solutū medio-criter coquāt, albuminibus purgant, colant, percoquant in electarii cōsistentiam frigescenti, paulatim baculo miscent acetum purum, vel per albumina in colo relicta colatum, idque ne candescat. Alii Nicolāum sequentes aceti albi partes duas cum saccharo purissimo coquunt & despumant, neque aliter clarificant. Hic quanquam minimum, tamen compositus est.

Syr.

*Putatur inuentus, uel usu multo celebratus bizantij unde illi nomen alijs à pretio denarij bizantini qui quibusdam ho die etiam

*Syr. acetatus cum radicibus recipit radicem bisantius apij, fœniculi, intybi, ana unc. tres, seminum apij, dicitur, u^m fœniculi, anisi, ana unc. unam, sem. intybi unci. de & syr. dimidiam. Hæc omnia igni lento coquantur ad quoq; hinc dimidijs in aquæ fontanæ lib. decem, tunc addi denarij uo tis sacchari lib. tribus clarificetur, deinde accant. tum additur.

*Syr. Bizantinus recipit succi intybi, & *Syr. bi- apij ana lib. duas, succi lupuli, bugloßi hortenßis, zätinus ab uel syluestris ana lib. unam, ferueßant semel & solute sine purgentur. Eius succi clarificati libras quatuor aceto est. igni lento coque in syrupum cum sacchari lib. Syr. bizã duabus, & dimidia interdum additur * acetinus acetum mensura succorum purgatorum dimidia: interdum rosarum unc. duæ, glycyrrhizæ, unc. Syr. byzã dimidia: spicæ nardi drachm. duæ sem. anisi, tinus cum fœniculi, apij, ana drachm. tres succis incoadduioni- bus.

*Syr. de quinque radicibus accipit radicem apij, fœniculi, petroselini, asparagi, rusci, ana * Inceri est autoris unc. duas, coque libr. sex aquæ fontis, ad tertie partis consumptionem expressum percoquitur cum sacchari lib. tribus, addendo sub finem acn- ti unc. octo.

Oxymeli simplex fit ex aceti parte una, mellis partibus duabus, aquæ partibus quatuor coctis in syr. consistentiam despumando.

Hodie sic coquunt quod diu seruandum est. Oxymeli autem Galeni ex aceti parte vna, mellis partibus duabus, aquæ partibus hyeme octo, æstate etiam duodecim. Mel cum aqua primùm despumatur, vbi spumare desit, cum aceto iterum despumatur, refrigeratū albuminibus clarificatur, igni redditur parum diu, cum tollitur, cinnamomū ad drach. vnam in libr. singulas: dum refrixit, per pannum bis, ter colatur: addito si vis etiam tum cinnamomo iucundissimum, dies paucos loco frigido seruatur ex albo aceto melle pulchrius.

Acetum scillinum sic fit, scillæ laminas inter corticem & cor medias, aculinea filo confutas tanto interuallo ne se contigant siccabis in umbra dies quadraginta, postea concisam cultello ligneo lib. unam dies alios 40. insolabis, in aceti boni lib. 8. in uase uitriato, strui orificij bene obstructi. postea colabis, & seruabis.

Sunt qui inter scillæ laminas ne se tangent, & ad odoris gratiam interfuunt sceniculi viridis, aut sicci stipites.

Ibidem.

Oxymeli scillinum fit ex aceti scillini libr. dua

duabus, mellis despumati, lib. tribus decoctis despumando.

Ante mel sit despumatum, vt in melle rosato, sed quam spumam vi aceti scillini expuit, eam derade.

Oxyfaccharum fit ex aceti unc. quatuor, sacchari lib. una, succi granatorum acidorum maturorum lib. dimidia. Nicolaus saler. aliter fer N^o

Saccharum si purum est aceto solutum, copbar.

duabus aut tribus feruefactionibus coquitur in electarium, postea cum parum refrigerit, pistillo miscetur succus granatorum. Si autem faccharum est impurum, ex aqua coquitur & clarificatur, deinde aceto & succo percoquitur.

Syr. absynthij recipit absynthij Romani libr. dimidiam, rosarum rubrarum unc. duas, spice nardi drachm. tres, uini antiqui boni & odori, succi cydoniorum ana libr. * unam & dimidiam. * Alij, lib. duas & dimidia, ut
In his macera horis 24. predicta coque igni lento ad dimidias cum mellis lib. duabus, fiat syrupus.

Absynthium, rosæ, spica minutim concisa vino & succo macerantur, coquantur, expressuntur, expressum cum saccharo clarificatum percoquitur in syrupum. Satius fuerit absynthium per se infundere, & rosas, & spicam simul, deinde infuso absynthii parum cocto addere alterum, & parum

simul coquere, exprimere. In expresso libr. sacchari dissoluti albuminibus clarifica, cola, tunc adde libr. reliquam sacchari, sed purissimi, vel per se clarificati. Si enim decoctum id cum duabus simul libris sacchari clarificas ob succi paucitatem non percolabitur, nisi succū, vt dixi, auxeris ad libr. duas & dimidiam.

* Sunt qui

pomorum
acido dul-
cium, ut
ramburo-
rū, & gra-
natorum
acido dul-

ciū, tantū
ana lib. du-
as & dimi-
diam mi-
scent.

* minutim
concese.

* que suc-
cos mace-
rando opo-
tos coque-
do reddit.

* Syr. menthe recipit succi cydoniorum aci-
dodulcium & dulcium, succi granatorum aci-
dorum dulcium, acido dulcium, ana, lib. unam,
& dimidiam * foliorum rosarum unc. duas, co-
que igni lento ad dimidias, * cum mellis uel sac-
chari lib. duabus fiat syrupus, aromatizetur cum
gallia.

Succos potes sole, igni, quiete purgare, &
his reliqua macerare, vel, citra purgationē.
His cætera macerabis horis. 24. igni lento
coque, exprimē, recoque, clarifica cum sac-
charo, vel saccharum clarificatum misce, co-
la, exprimē cum saccharo, expressum clari-
fica, colatur panno ægre & lente, sed tan-
dem aut pannum muta, aut saccharum, vt
prius partire.

Loco syruporum fumarie maioris & mi-
noris hodie coquimus syr. ex succo solius fu-
marie cocto residendo, purgato, percocto
in syrupum cum saccharo æquali.

Syr.

Syr. epithymi recipit epithymi boni borten- Mesues.
 sis drach. uiginti, myrobalanorum Indarum, ci-
 trearum ana drach. quindecim, cassuthæ, fuma-
 riæ ana drach. decem, thymi, calamintes, buglos-
 si, stœchados, glycyrrhizæ, polypodij, agarici, my-
 robal. emblicarum, & belleric. ana drach. sex,
 rosarum, semi. fœniculi, anisi, ana drach. duas &
 dimidiam, pruna uiginti, uuarum passarum pur-
 gatarum unc. quatuor. Thamar Indorum unc.
 duas & dimidiam, sacchari libr. quatuor, sapa
 lib. duas, fiat syrupus.

Pruna, uua, semina, polypodium in aquæ
 libris octo coquantur, postea glycyrrhiza,
 buglossus, fumaria: post myrobalani, cala-
 minthæ, thymus: deinde propè coctis epi-
 thymus, cassutha, stœchas, rosæ, agaricum,
 addantur, ubi aquæ dimidium erit contum-
 ptum, aufer igni macerari noctem vnâ si-
 ne, recal factum exprime, expressum clarifi-
 ca cum sacchare, & cola. Thamar Indi cum
 decocti vncis duabus creti & pensi, vt pur-
 gatis pondus iustum expleant, syrupo ad-
 dantur, minimum coquantur ad decocti sci-
 licet consumptionem, & sapa syrupo soluta
 misceatur: recoqui enim non debet. Sine his
 duobus sapore iucundo præditis consisten-
 tia fuerit liquidior, clarior & gratior, & ef-
 ficax syrupus ad ea quæ promittit. Sunt qui

rectius agaricum, & myrobalanos seorsum
infusos exprimūt, & aliis miscent pauld an-
te collationem.

Mesues. Syr. stæchados recipit florū stæchados drach.
triginta, thymi, calaminthes, origani ana drach.
decem, anisi, pyrethri, ana drach. septem, pipe-
ris longi drach. tres, zingiberis drachmas duas,
nuarum passerarum purgatarum uncias quatuor,
mellis libr. quinque condatat cinnamomi, cala-
mi aromatici, spicæ nardi, croci, zingiberis, pi-
peris nigri & longi ana drach. una & dimidia, si-
gata in panno raro & appensa in syrupum.

Coquitur in aquæ libr. 7. vel octo ad
libr. circiter duarum consumptionem, co-
latum cum sacchari libr. quinque clarifi-
catur, colatur, propè percocto immergitur
sæpe nodulus, & rudicula comprimitur:
postremò in percocto appenditur. Vuæ, ori-
ganum, calaminthe, pyrethrum, zingi-
ber, piper, thymus, stæchas hoc ordine co-
quantur.

**Despu-
mati.* Syr. glycyrrhizæ recipit glycyrrhizæ unc.
duas, adianti albi unc. unam, hyssopi sicci unc. di-
midiam, horis 24. macera, aquæ libr. quatuor
coque ad dimidias, expressum percoque cū mel-
lis, sacchari penidiorum ana unc. octo, aquæ ro-
sarum unc. sex.

Hodie coquant plerique sine maceratio-
ne

ne, quod ex his facultas in aquam coquendo promptè trahi possit. Hæc rosarum aqua percocto iam syrupo addenda, sed coquendo consumenda, nisi cum quibusdam drach. tantum sex misceas, tunc enim recoqui non oportet, quia aqua tam pauca saccharū non recrudat. Sunt qui manè macerāt, post meridiem coquunt, penidia hæc fiant ex saccharo purissimo (nam impurum ægre colatur) hoc est, saccharum ad consistentiam penidiis debitam coctum, & pertritum pistillo ligneo in vase non autē mambus oleo, inunctis etiam cum amylo, tractum in penidia nempe illo saccharo impuriora.

Syr. hyssopi, recipit hyssopi mediocriter sicci, Mesues. radicū apij, fœniculi, glycyrrhizæ, ana drach. decem, hordei mundi unc. dimidiam, semi. maluæ & cydoniorum, tragacanthæ ana drachm. tres, adianti albi drach. sex, zizypha, myza ana triginta, uuarum passarum purgatarū drach. duodecim: ficus siccas, dactylos pingues ana decem, penidiorum alborum lib. duas: fiat syrupus.

In lib. aquæ sex calidas iniice hordeum hora post dimidia radices si dantur recentes, eligatas tamen & cōcisas, horæ quarta parte post, fructus omnes, mox semina, & tragacantham linteo raro ligata, filo lōgo,
post

postremò adiantum, penidia vt prius.

Ibidem.

Syr. praesij, recipit praesij unc. duas, hyssopi, adianti albi, ana drach. sex, glycyrrhizæ, unc. unam, calaminthes, anisi, radicum apij, faniculi ana drach. quinque, ireos, semi. maluæ & scenigræci ana drach. tres semi. lini & cydoniorum ana drach. duas, uuarum passarum purgatarum unc. quinque, ficus passas pingues quindecim, penidiolorum mellis boni despumati ana lib. duas.

In aquæ libris octo radices primum, deinde anisum, vuæ, ficus, post praesium, hyssopum, calaminthe postremò adiantum coquantur ad dimidias, horis sex macerentur, recaliant, exprimantur, cum penidiis & saccharo clarificentur, colentur, percoquantur in syr. interea idem in id colatum, & si vis expressum immerso & confricato nodulo semina maluæ, lini, scenigræci, cydoniorum continente.

Ibidem.

Syrupus intybi recipit succi intybi una seruefactione, deinde residentia purgati lib. octo, affunde paulatim, saccharo, si impurum est clarificato. Si uerò minus est purum, succo dissolutum coquatur, cum albuminibus purgetur, coletur, percoquatur in syrupum, nam hic succus promptè corrumpitur, cum succus limonum, granatorum, cydoniorum, etiam per se seruari possint, & mul-
tò

ed magis parum cocti cum saccharo.

Intybum accipe cicorium syluestre non lactucam syluestrem vulgi endiuia seu intybum. Ne sit opus prætereà syr. duobus de cichorio simplici, & de endiuia simplici. Quod si in aliquibus scripturis intybus & cichorium requirantur, vel ipsum auge, vel fatium & erraticum, angustifolium, aut latifolium, vel alias cichorii species misce.

Syr. arthemisiae Matthæi Gradi in cap. de mē sibus ciendis lib. 9. ad Almanforem, recipit arthemisiae manipulos duos, pulegij, calamintbes, origani, melisophyli, persicariae, sabinae, sampsuchi, chamædryos, hyperici, chamæpitios, matricariae cum flore, centaurij parui, ruta, bettonica, buglosi.

Radicum feniculi, apij, petroselini, asparagi, ruscii, saxifragiae, enule, dictamni, cyperi, rubiae, iridis, peoniae ana manipulum unum.

Seminis iuniperi, libyistici, petroselini, apij, anisi, melanthij, carpobalsami, costi, asari, pyrethri, castiae lignae, cardamomi, calami aromatici, pbu, ana unc. semissem. Quassata infundantur aquae fluuiali sufficienti horas 24. post coque ad aquae dimidiae consumptionem. Tunc aufer igni, dū aqua tepuerit, frica manibus omnia
&

& cola expressum percoque in Syrupū cum mel-
lis & sacchari quantitate sufficienti. Adūtur
interdum acetum acerrimum, uel scillites lar-
gius, partius pro scopis uarijs, aromatizatur cin-
namomo & spica.

*Alius sim-
plicioris
est in usu.*

In aqua libras octo coque primum radi-
ces nostrates, deinde semina, post herbas,
postremò pyrethrum, & aromata. Co-
stum, asarum, casiam, cardamomum, ca-
lamum aromaticum, phu ubi libræ qua-
tuor supererunt, fiat ut in cæteris, & cum sac-
chari & mellis ana libravna, & dimidia per-
coquatur, ut sit efficacius, quanuis plurimā
multum amara recipiat, pauco melle & sac-
charo dulcoratur, perficariam astringentem
& frigidam, quæ maculato est folio nonnul-
li miscent: ego autem acrem & non macula-
tam vsurpandam censeo, ut acria & mentes
mouentia sint omnia nulla temperantia.

*Idem ple-
risque fit
simplex a-
blato rba
barbaro.*

*Syr. cichorij ex Gulielmo Placentino, recipit
cichorij manipulos duos.*

Foliorum buglosi utriusque, lactuce, cicho-
rij hortensis, oxalidis, uiolæ nigræ, sereneos tri-
caricæ ana manipulum unum, rba barbari drach-
mas.

Herbæ tritæ coquantur in lib. duabus, aque
ad partem tertiam consumptionem, colentur. Adde
exp

expresso saccharo libris duas, clarificetur, & iterum coletur, reddatur igni, adde rha barbarum pulueratum panno lino ligatum, & saepe confrica, donec syrupus erit percoctus.

Syr. cichorij alter ex Nicolao Florentino, recipit in ybi satini & erratici ana. manipulos duos cucurbitae, lichenis, lactucae sylvestris, & sativae, sumariae, lupulorum, ana manipulu unum, borderi integri, balicacabi ana unc. quatuor, glycyrrhizae, adiani albi & nigri, & vulgaris, asplenij cassuthae, ana drach. sex, radicem feniculi, apij, asparagi, ana unc. duas, coque in aqua sufficiente, cola, cum saccharo clarificatum & rursus colatum percoque in syrupum confricado in eius libris singulis rha barbari, drach. quatuor, pannotaro ligatas cum spice nardi scrupulis quatuor. Dantur unciae tres cum emulsione seminum quatuor frigidorum maiorum.

Hi duo syrapi hepatis obstructionibus, & intemperaturae calidae destinati, quia nominibus Barbaris & nemini intellectis constant, pelagus opinionum pepererunt. Nam endivia sylvestris & domestica, taraxacon, batissosere, scariola, cichorium, quid apud hos sit Barbaros nunquam passis ex ipsorum scriptis didicisse tam sunt ea plena caussa ignorantia. Propterea mihi videtur satius

CURA

cum cichorii seu seridis genus omne eadem sit facultate, cichorium autē quod syluestre est stomacho vtilius & efficacius sit, vt syrurus hic ex solo fiat cichorio, aut cichorii succo, sed largiore, vt sit simplicissimus, cui si ad pompam voles alias seridis species miscere, & lactucam satiuam & agrestem, & solhelum vtrunque, & hieracium vtrunque, & chondrillam luteam, ac ceruleam, & si quid aliud tam satiuum quā agreste lacteū est, ac cichorii generis, nihil repugno, modo tā nō sis anxius in harum vocum Barbaris cum re corruptarum inquisitione. Assuesce igitur vocibus Dioscoridis, nec te afflicta desiderio barbararum vocum, quæ quid significant ne ipsi quidem qui hos syrupos scripserunt, nec ipsorum alius quisquam vnquam pernouit, aut certò definiuit.

Endiuia (quod nomen ex intybo corrupterunt) Barbaris est quæ lactuca syluestris Dioscoridis videtur. Thuscis autem vulgò endiuia est intybus, seu seris, lato folio: scariola verò ex seride etiam deprauatum est, intybus est satiuus angustifolium.

Taraxacon seu altaracon, etiam Gatina: aut cichorium est, aut dens leonis seu cichorium erraticum, latifolium Plinio dictum. Batissoseris Hermolao corruptum videtur ex baptifecula, quæ illi cyanus est, rub

ribus sic dicta quod seculam, id est, falcem
messoria remoretur. alii malunt baptisose-
rim esse serim, id est, cichoriū quoddam er-
raticum: in tritico frequens flore cyanum re-
ferente, quibus magis accedo.

SECTIO TERTIA DE

Elegmatibus.

ELEGMATVM seu lintuum materiae
ferè sunt Mesuæ partes plantarum. Ra *Loboc.*
dices, vt glycyrrhizæ, scillæ, iridis, bryoniæ:
alii, ari, dracontii, cānæ vstæ, quod spodiū
Arabibus dicitur.

Herbæ, hyssopus, prafsium, adiantum al-
bum, calaminthæ, brāfsica. Flos croci. Fru-
ctus, vix passæ, ficus passæ, dactyli, myxa,
zizypha, capita papaueris albi.

Succi radicum, glycyrrhizæ, scillæ.

Succi herbarum, brāfsicæ, prafsii, foenicu-
li, cannarum sacchari id est, saccharum, & ex
hoc penidia, mel.

Succi fructuum, mororum, batinorū, nu-
cum, myrtarum, pulpa calsiæ, sapa.

Gummi, tragacanthi, arabicum, myrrha.

Semina, papaueris albi, & inde syrupus,
psyllii, cydoniorum, maluæ, melonum, cucu-
meris, citreoli, amygdalæ dulces, amaræ,
strobyli, auellanae, lactuca, portulacæ, lini,
foenigræci, foeniculi, anisi, nasturcii, amyli,
farina fabarum.

y

Cortices cinnamomū, & alii cortices, radicis capparidis, tamaricis, hellebori, petroselinī, &c. Præter hæc aqua cui multa horum infunduntur, incoquantur, & ex animalibus pulmo vulpis, butyrum.

Ex his radices & herbæ teruntur si sunt siccæ, vel aqua incoctæ & tritæ, & cretæ aliis miscentur, spodium ducendo friatur.

Fructus purgati teruntur, cernuntur: sed dactyli intus & foris purgati ante decoctio thoracico aliquo macerantur: capita papaveris albi macerantur, coquantur, exprimuntur, abiciuntur.

Succi omnes ferè hoc loco liquidi sunt, & ob id promptè miscentur: glycyrrhizæ autem succus, vel dissolvitur, vel in taleolas sectus, inter papyros siccatus, ut aliter calfactas, scilicet aliquoties pistillo & mortario teritur.

Gummi teruntur calfactis pistillo & mortario si est siccatione opus, vel in mucaginem solvuntur.

Semina si maiora sint, dePELLATA cultello inciduntur, ut amygdalæ, strobili, pistacia, auellana, fabæ, melonum, cucumeris, citreoli, si parva puluerantur, & si vis horum quædam ut papaveris post inciduntur, ex aliis etiam mucago extrahi, & reliquis misceri potest, ut ex semine lini, sœnigræci, cyd

eydoniorum, pſyllii.

Huius verò tempeſtatis elegmatum materiae, magis ſunt penidia, pilulae albae, bechicae, electarium, vel pulueris E. diatrageaethiſtri. diaris ſimplicis, & Salomonis diacalaminthes, dia hyſſopi, diapraxii, ſaccharum caeſactum, ſuccus glycyrrhizae, caſſia, cum ſyr. adianti, glycyrrhizae, zizyphorum, vel alio thoracico magis & minus calido, tergente incidente, pro medici indicationibus. Quibus miſceri poſſunt etiam alia ſimplicia prius dicta dulcia, amara, acris.

Tamen ex veterum elegmatis hodie quidam retinet elegma ſanum, ex pulmone vulpis, diacodiō, diamorō, diacariō. De quibus quia eſt abunde nobis dictum ſectioe tertia Meſuae, fruſtra hic repetenda nō fuerūt.

Sunt etiam qui compoſitum hoc medica metum elegma caſſiae pro enematibus vocāt, & ſic parant. In libra vna decocti violarum, maluae mercurialis, betae parietariae, abſynthii coquunt mellis lib. dimidiam, & ſub finem iniiciunt pulpae caſſiae fiſtulae purgatae libram ynam.

SECTIO QVARTA.

SECTIO quarta de apozomatibus, & ſiſuſis eſt: quia tamen horum nullum hodie in vſu eſt, ſatius fuerit ſi quem vten- di cupiditas coeperit, Meſuen conſulere.

Y 2

Quæ autem infusa & apozemata in rem præsentem hodie facimus, longè sunt ab illis diuersa, & tam paratufacilia, vt vel pueroperspiciua sint. Quapropter de his supersedere malui quàm parum necessaria, etiam intelligentibus inculcare, præsertim cum statuerimus aliquãdo dare typographis commentarium quendam nostrum de remediis medicis omnibus sumendis & admouendis: inter quem multa congerimus exempla apozematum, & infusorum hac ætate consuëtorum, quæ ad medicum magis quàm ad pharmacopœum pertinent.

SECTIO QUINTA.

SECTIO quinta de antidotis seu electariis quorum materiæ ex omni medicamentorum simplicium genere petuntur. Hæc formis quatuor præcipue parantur, sicca seu puluere, melle excepta, vel saccharo, vel alio humore.

Quoniam verò puluis horum est materia reliquarum trium formarum de puluere prius mihi fusius dicendum, quoniam hic vario fit modo, vt mox audies.

Vt autem planius intelligas, pauca quædam capita ex trituræ ratione mihi sunt leuiter perstringenda, ne in compositionibus singulis hæc sint inculcanda.

Teruntur primùm radices acori, cyperi,
cof

costi,phu,gentianæ,glycyrrhi zæ,mei,zingiberis,& similia, & interdum coquuntur, si electarium præsertim molle est futurum, sed ante leuiter fractæ.

His mediocriter tritis semina fœniculi, apij, petroselini, anisi, dauci, ameos, seseleos, amomi, cardamomi, & similia adduntur.

Semina autem cucumeris, cucurbitæ, melonis, citreoli, cnici, vt nuclei pinei, amygdalæ inciduntur cultello per se, aut etiam faccharo pauco, ne pinguescant adiecto.

Posteà herbæ siccæ, casia, cinnamomū, aspalathum, calamus odoratus, caryophylla, spica nardi, scœnuanthos.

Postremò flores rosarum, croci, epitymi, forpicius ante conseci.

Vuæ, dactyli & similes fructus, vel per se triti cernuntur impulsu manuum, aut cochlearis, vt casia, thamar Indi: vel secti cum siccioribus teruntur.

Bdellium, opopanax, ammoniacum, opiū, myrrha, vino, melle, vel alio humore soluantur, vel parua portione cum aliis siccioribus multis teruntur minutim prius secta, sic os ordi cerui, rasura eboris. Turbith modice quassatum vbi erit in diaphœnico, electario Indo utroque & similibus, tunc sicciora misceantur zingiber, piper & similia, vt puluerari possit. Nam per se latefcit non

pulueratur si sit legitimum. Quæ industria scammonio, opio, & liquoribus, gummis, resinis terendo latefcentibus confert: vel pistillo & mortario calfactis illa ficcare: sed id multum virium à medicamento dēgerit.

Terenda præterea tenuissime calida cū vrinas mouere studemus, vt thymum, asarum, cyminum, vt in aurea, athanasia, esdra, hæmagogo, diacurcuma, dialacca maioribus E. aromatico: crasius verò cum purgare studemus, vt in antidoto hamech vtraq; in electario Indo maiore.

Per se teruntur rha barbarum, scammonium, nisi quòd oleum amygdalarum dulcium vtrique à quibusdam miscetur, & postrema miscentur ac è propinquo, & elementer ne euolent, aut exhalent. Seorsum quod que thus masculum, myrrha, mastiche, succinum, gummi Arabicum, tragacantha, moschus, caphura, ambra: sed hæc tria ferè cum pauca aqua rosarum, & postrema miscentur etiam è propinquo, qua ratione rha barbarum, & scammonium. Priora autem minutim secta mortarium siccus postulant, vt euphorbium, styrax calamites, sal gemma, sericum, anacar di etiam per se terantur.

Vniones, corallium vtrumque, lapidum pretiosorum fragmenta in mortario lapideo

deo vel æreo primum crassius teruntur, post-
eà super marmor, porphyrium, vel alium
lapidem durissimum ducentur, friantur,
affusa identidem pauca aqua rosarum, aut
buglosi.

Lemnia terra, vt bolus armenia per se est
friabilis, & humore aliquo soluta mox li-
quescit modo calcis.

Multa alia huc pertinentia ex modo
componendi theriacem scripto nobis. lib.
4. methodi medicamenta componendi pos-
sunt huc transferri, quale est illud quod
mortarium in quo prædicta omnia terun-
tur, & cætera alia præsertim præciosa-
ra, est tegendum etiam duobus opercu-
lis, ne quod est tenuissimum exhalet ac
euolet, eadem ratione quod iam est cre-
tum curiosè inuoluatur. Si electariis suc-
ci, vel humida alia ascribuntur, tollenda
sunt si hæc sicca & puluere seruaturus es
pyxidibus vitreis, vt ferè hodie fit si ve-
rò electarium formare libet molle, sunt
vsui quæ forma veteribus magis placuit,
nam quæ hodie est electarii ficci, & solidi
forma, minus est vsu frequens, nisi ad pala-
ti gratiam.

Si etiam dactylos, uuas, ficus recipit me-
dicamentum, tollantur, si puluerem vis, nisi
pauca cum magna siccorum copia puluerari

posse videantur, si autem electarium mole conaris purgentur, secentur, terantur, cernantur, & aliis misceantur.

Si puluis ante electarii solidi compositionem amygdalas, strobilos, semina frigida maiora, & similia recipit. Hæc vtendi & electariū parandi tēpore misceantur, quia diebus rancida fiunt, & compositum vitiant.

Pulueris vnc. vna, vel etiam drach. sex, vni libræ sacchari ferè miscentur in electario solido: sunt qui parcius iniiciunt, non vt grafsius sit electarium, sed vt ipsis cōstet minoris, præsertim cum pretiosa recipit, vt electarium de gemmis, diambra exhilarans.

Pulueris verò vnc. 3. ferè tradūtur libræ vni mellis despumati: sic tamen vt saccharum, penidia, dactyli, amygdalæ, strobili, & similia pulueris appellatione tunc non veniant. Mel tamè crudū quadruplū omnium puluerum miscet Mesues in antidoto diamoschu.

Cum verò pulueres miscentur, sit mel tepidum aded, vt digitos admittat mel ipsum vel fundū sartaginis, quæ mortario vel alterius manibus firmata sit oportet, quando pulueres pistillo ligneo sunt commiscendi. Id quod etiam seruandum est, si electarium solidum esfacturus, quod primum in offas maxæ modo cogunt, deinde manibus & pistillo

lo ligneo super papyrum puram complanāt
 in flaminicæ placentæ figuram, mox cultel
 lo secant in bucellas, & tessellas, nunc rhom
 boides, nunc quadratas, nunc triangulas (quas
 lozengas vocant) nunc longiores digitorū
 formas quas ob id manus Christi vulgus
 vocat. Quibus prætereà pondus circumscri
 bunt, vt drach. vnus vel plurium.

Porrò in antidotis mollibus, vt catholi
 co, diapruno, antidoto, hamech cum casia
 & thamar Indi, cum humore aliquo soluta
 cernuntur, thamar Indi ante per horam sunt
 macerandi quam cernantur, vtraque verò
 antequam soluatur, humor est pendendus,
 vt intelligas an cum eo pondus iustum tha
 mar Indorum & casia postquam creuisti, re
 tinueris. Eodē modo in manna & aliis eius
 dem generis, quod etiam in pilulis seruandū
 audies, dum lachrymas humore solutas cer
 nes, aut colabis.

*Antidotus diambra Mesue recipit cinnamo
 mi, doronici, caryophyllorum, macis, nucis mo
 schate, folij, galangæ ana drach. tres spicæ nar
 di, cardamomi maioris, & minoris ana drach.
 unam, zingiberis drach. unam, & semiss. m, kan
 tali flauis, ligni aloës, piperis longi ana drach.
 duas, ambre aureum unum, moschi drach. dimi
 diam. Ant. de gemmis Mesue recipit fragmen*

z s

torum saphyri, hyacinthi, sardinis, granatorum, smaragdi ana drach. unam & semissem, zedoarie, doronici, macis, corticis citri, sem. ocymi caryophyllati, ana drach. duas, corallij rubri. succi ni, limaturæ eboris ana script. duo been albi & rubri, caryophyllorum, zingiberis, piperis longi, spice, folij, croci, cardamomi minoris ana drach. unam, trociscorum, diarbodon, ligni aloës, ana drach. quinque, cinnamomi, galange, zurumbet ana drach. unam & semissem, foliorum argenti & auri ana aureum dimidium, moschi boni drach. semissem, ambre drach. duas.

Ambra moschus per se terantur, coralliū & pretiosi lapides, aut per se singuli, aut omnes simul quo dixi modo, cætera simul terenda, sed ordine seruato.

Ant. exhilarans Galeno ascripta recipit apud Nicolaum, succi pomorum dulcium & odoriferorum. succi cydoniorum, succi florum borraginis, * florum basilici.

* seminis
alij.

Vini ueteris

Croci, macis, zedoarie.

Xylobalsami, caryophyllorum.

Corticis citri, galange.

Nucis moschate, styracis calamite.

} ana drach.
quinque.

Ca

Caphura, ambra, moschi ana drac. unā, anisi,
 thymi, epithymi, rasura eboris ana drach. duas,
 margaritarum, osis à corde cerui ana drach.
 unam, auri & argenti puri ana scrip. unum, sac-
 cbari quantum sufficit.

Antidotum hanc non esse Galeni plane
 conuincunt macis, zedoaria, caryophylla,
 galanga, moscho cariō, caphura, ambra, mo-
 schus, simplicia Galeno ignorata, & ebur,
 margarita, os à corde cerui, aurum, argen-
 tum, saccharum, summi nondum cepta Gale-
 ni seculo, aut saltem infrequentia. Saccharū
 cum succis coquendum, cui percocto & re-
 frigerato pulueres miscendi sunt.

Sacch. lib. 7. in aqua dissoluta & cocta,
 additis ad postremum his succis coquantur
 quantum satis est ad comprehendēdas vn-
 cias circiter septem huius pulueris. Electa-
 rium laticans Nicolai Alexadrini ab hoc
 est diuersissimum.

Hi pulueres tres antidotorum præcipuè
 nobis sunt in vsu, quamuis Mesue & Nico-
 lao humore aliquo excipiantur in electariū
 molle, vt nobis tempore vtendi in ele-
 ctarium solidum saccharo per humorem
 idoneum, sed paucum soluto percocto, vt
 pulueris vnc. vna habeat sacch. vnc. 12. vel
 pul. horum iuribus & cōdimentis miscetur.

Pia

Præter hos autem alii, quia vsu rari à nobis consultò prætermittuntur, præsertim ea fusius in Mesue & Nicolao interpretatis, unde poterit pharmacopœus corrogare, si quâdo parare imperetur. Tales sunt antidotus diacalaminthæ, diatrion pipereon, diospoliticum, diahyssopum, diasennæ, diacostum, diairis Salomonis, diapenidion, diacomeron, diatragacanthû calidum, diamargariton calidum, alia eius generis per multa.

Ponderibus uariat
Nicolaus
Alexãdri
nus, ex quo
Salernita
nus scri-

psit, nec
Galenime
scribit.
le purgate,
*recentes
à quo tan-
tum humi
defacti ana
drac. quatuor,
seminum
quatuor fri-
gidorum,
purgatorum
ana unciam
unam. Poly-
cremento-
podij* alterius
lib. unam,
tritam, in
aqua coque
sa exhala
diu, colatum
percoque in
Syrupum
cum libris
octo
rit aquæ
facchari.
Castiã &
thamar
Indos in
colati parte
libris 12.
dissolue,
cola,
Syrupo
iam percocto
adde, postre-
ad lib. 4.
mo pulueres
adijce.
cõsumptio
nen.

Antidotum catholicum Nicolai, Galeno ascriptum, recipit folliculorum sennæ, castiæ fistule purgate, thamar Indorum ana unc. octo, rhabarbari, uiolarum, polypodij, anisi ana unc. quatuor, glycyrrhizæ, rase, penidiorum, sacchari cantum humi defacti ana drac. quatuor, seminum quatuor frigidorum, purgatorum ana unciam unam. Polycemento-podij* alterius lib. unam, tritam, in aqua coque sa exhala diu, colatum percoque in Syrupum cum libris octo rit aquæ sacchari. Castiã & thamar Indos in colati parte libris 12. dissolue, cola, Syrupo iam percocto adde, postre ad lib. 4. mo pulueres adijce.

Senna, polypodiũ, glycyrrhiza, anisum, violæ simul terantur, rha barbarum per se

*se

*Nihil tamen tenuiss. quia purgatorium est medicamentum
 *Semina. 4. frigida maiora excorticata scal-
 pello minutim concidantur cum saccharo
 & penidiis, ne pinguescant. Cassia & si re-
 centes sunt thamar Indi per se cernantur po-
 tius, quam cum decocti portione soluantur,
 ne sint ad accepti humoris consumptionem
 coquenda. *Vbi ex decocto polypodii sy-
 rupus erit percoctus, & ab igne depositus,
 iam modicè refrixerit, cassia & thamar In-
 di creta parte syrapi dissoluantur, mox sy-
 rupo misceantur, postea puluis prædictorū,
 paulatim addantur p̄stullo ligneo probè
 permiscendo. Si verò cassiam & thamar In-
 dos decocti portione, vt vnc. duabus solue-
 ris & colaris, probè percocto ipsi syrupo mi-
 sceantur, vt coctione acceptum humorem
 deponant. Hodie sunt qui delicatius, & effi-
 caciùs componunt, sed sumptuosius, sennæ
 enim vnc. sexdecim in libris quatuor, rha
 barbari vnc. octo, in libra dimidia decoctis
 radicis polypodii infundunt, senne expres-
 sum cum sacch. coquunt in electarij prope
 consistentiam, expressum rha barbari mi-
 scent paulatim extra ignem, deinde cassiam
 thamar Indos creta & pulueres,

non ureti-
 cum.
 *Si uerò
 thamar In
 di decocto
 soluntur
 & cernun-
 tur, id pen-
 dedum, ut
 intelligas
 si cretorū
 thamar In
 dorū pon-
 dus quasi-
 tu babes.
 Diadama
 scenon dici-
 tur Nico-
 lao Alexā
 drino & ui-
 ridia da-
 mascena
 eligit.

Diaprunum simplex Nicolai recipit pruna

Da

Damascena matura centum. Hęc aqua ad dissolutionem percocta ubi modicè restiterunt, exempla inde & manibus confricata per cribrum cernuntur, cortices & ossa abijciuntur. Aqua * & cola- hęc cum dimidia uncia uolarum recocta * cum ta. sacchari libris duabus in syrupum percoquuntur addendo pulpę prunorum predictę libram unã. Vel potius Hęc ubi coquendo crassescere incipient, castie si potes si- Hęc ubi coquendo crassescere incipient, castie ne humore recenter extractę, thamar Indorum ana uncia cernendo una in portione parua predictę aque dissoluatur, coletur, admisceatur, semper spatula motu in catholico dixi. fer igni & adde spatula semper miscendo pulverem sequentem santali albi, & rubri, spodię, rha barbari ana drach. tres: rosarum, uolarum, seminis portulacę, iniybi, oxyacanthę, succi glycyrrhizę, tragacanthi ana drach. duas: quatuor feminum frigidorum maiorum purgatorum ana drachmam unam. Si uerò purgatorium uis medicamentum ab igne ubi abstuleris, adde scammonij preparati unc. dimidiam in libras singulas.

Nicolaus alexadri. scammonij drach. 7.

in lib. singulas miscet.

Sunt qui scammonij drach. sex, alii unciam unam miscunt libris singulis, sicque ne scientibus medicis imponūt, sic enim, ut medicamentum valentius purget, quod tamen clementius existimabat medicus instituisse.

An

Ant. diaphænicon Mesuæ recipit phænicon
 cirrbon, id est dactylorum fuluorum aceto per
 triduum maceratorum partes centum, pen-
 didorum cum aqua hordei coctorum partes
 quadraginta, turbitih partes triginta quin-
 que, amygdalarum purgatarum partes tri-
 ginta, scammonij partes duodecim: Zin-
 giberis, piperis longi, cinnamomi, macis, ga-
 lange, ligni aloës, foliorum ruta siccorum,
 anisi, feniculi, dauci ana partes duas & semis-
 sem. Probe trita hæc omnia melle despumato
 excipiantur. Lib. tribus

Dactyli intus & foris purgati quo sunt
 ficciores, eò diutius & largiore aceto sunt
 macerandi, quo recentiores & humidiores,
 minus diu & parciore aceto macerentur.
 Quin si præhumidi sunt citra maceratione
 teri possunt aceto pauco interim affuso: fe-
 rè autem nobis sunt pasci, purgati igitur, &
 particulatim secti aceto parciore* sine igni
 macerètur, triduo in vase siliceo, vel vitria
 to tecto, pistillo ligneo in mortario lapi-
 deo curiosè terantur, manu cernantur per
 cribrum setaceum, vel stamen, vel reliquæ
 pelliculæ eximantur. Potes cum his amy-
 gdalas depellatas terere & cernere, aut cul-
 tello minutim concidere, uti & nucleos pi-
 neos (quos nonnulli penidiorū loco adhibēt)
 sed

*nam lar
 gius antè
 trituram
 effunden-
 dum facul-
 tatis dacty-
 lorum ali-
 quid secum
 trahit.

sed cum culpa dactylorum ad aceti consumptionem sit parum coquenda amygdalæ pinguescerent, ob id melius inciduntur & cum puluere reliquo miscentur. Mellis lib. sex aqua dupla despumata dum aqua consumpta ad libras tres* redierint, & cydoniati liquidi consistentiam habeant, dactylos misce, parum diu coque, vt acetum exhalent. Quidam saccharo excipiunt in electarium solidum, vt & diacnicum bene tamen coquatur, & loco sicciore reponatur, ne rancidum fiat. Nicolai Alexandrini diaphœnicon carnium dactylorum drac. centum recipit, cætera multum ab hoc diuersum est.

* sunt enim pulueris uncie nouem si drac. partem accipis.

Ant. bamech apud Mesuen, recipit myrobalarum flauarum unc. quatuor, cepularum Indarum, rha barbari ana drachmas duas, agarici, colocynthidos, polypodij querni ana drac. sexdecim, absinthij, thymi, senne ana unc. unam uio larü drach. quindecim, epithymi unc. duas, anisi, rosarum, feniculi ana drach. sex, succi sumariæ lib. unam, pruna numero sexaginta, uuarum purgatarum unc. sex, macera omnia fero lactis dies quinque in uase uitreato, oris angusti, obturati.

Hodie me Post hos semel seruefac, cola, in colato dissoluius expres castiæ fistulæ purgata unc. quatuor, thamar Insusum cū sac dorum unc. quinque, manne unc. duas, frica macharo in sy nibus, iterum cola, colato adde sacchari lib. una

una

unam & dimidiam, scammonij unc. unam & di-
midiam, coque ad mellis crassitudinem, tunc pau-
latim puluerem hunc insperge. Myrobalano-
rum flauarum, cepularum Indarum ana unc. di-
midiam, bellericarum, emblicarum, rha barba-
ri, seminis sumariæ ana drach. tres, seminis ani-
si, spicæ nardi, ana drach. duas.

rup. per co-
quitur &
refrigera-
to miscen-
tur cassia
& thamar
indi crete

Polypodium, senna, myrobalani, anisum
crassiuscule terantur, agaricum raptim minua-
tur, colocynthis, rosæ, thymus, epithymus,
absynthium, minutè forpicibus incidantur,
rha barbarum cultello: vel forcipe in taleo-
las, pruna, vna intus purgentur: violæ inte-
græ, agaricū, rha barbarū, colocynthis cum
cæteris: quinque dies macerentur succo fu-
mariæ, residētia, & insolatū etiā post vnā
feruefactionem purgato, & sero lactis cola-
to quātum omnia tegat, vt libris tribus: sed
agaricum, & colocynthidem nodulo ligare
præstiterit. Sexto die id totum leuiter co-
quatur, coletur mediocriter exprimendo.

(Fortis enim expressio ex materia illa ma-
cerando & coquendo velut putrefacta ter-
reum quoque extrahet.) Colati portione
idonea dissolutā cassiam & thamar Indos,
alia portiuuncula mannam cocto ex reliqua
colati parte syrupo, cum sacchari lib. vna &
dimidia misce minimum coque: his enim

cum parte
decocti,
postea p̄fē
& scāmo-
nium co-
ctum.

coctio longior, aut vehementior vires ad-
mit, quapropter ne omnino coquantur, qui-
dam sine humore purgatam cassiam, & tha-
mar Indos perecocto & tepenti syrupo mi-
scent, quo scilicet tempore adduntur pul-
ueres aliorum & scammonium coctum. Se-
rum sit lactis caprini recens mulcti, & in rem-
presentem coagulati immisso semine car-
dii beatae Mariae contracto. Eius feri lib-
fex semel feruefiant, albuminibus duobus
purgentur: vbi refrixerint, colentur: aut si
eelerandum est, ter colabis etiam calidum.
Caprae autem nigrae, & ex cornis serum hic
quidam expetunt, vt lacpractici ad calculu
frangendum.

*Ant. benedicta Nicolai recipit turbith ele-
sti, sacchari ana drachm. decem, scammonij co-
sti, hermodiactylorum rosarum ana drachmas
quinque, caryophylloru, spice nardi, zingiberis,
croci, saxifragia, macropiperis, amomi, carda-
momi, seminis apij, salis gemmae, galanga, macis,
cari, fœniculi, sem. asparagi, rusci, lithospermi,
ana drac. unam, mellis quantum sufficit.*

Turbith, scammonium, hermodactyles
trita negligentius, vt purgent magis: reli-
qua tenuius, vt in corpus magis ferantur, ex
triturae disciplina rectè quidã volunt. Tur-
bith, cfula, sacchari ana drach. decem, scam-
mo

monii drachm. quinque, quædam exemplaria habent, cum esula in Nicolao Alexandrino taceatur, in eodem scribitur turbiti saccharique ana drach. viginti, scammonii drach. decem, sed reliquorum omnium ana drach. duæ, quæ pondera omnia dimidio diminuit Nicolaus Salernitanus, sunt qui etiam scammonii drach. duas, alii drach. duas & semissem miscent.

Hierapicra, id est sacra amara Galeni, recipit cinnamomi, mastice, asari, spice nardi, xylobalsami, croci ana drach. sex: aloës drach. centum, mellis quantum sufficit.

Sic Galenus Romæ componi solitam suo tempore scribit: & aloën, nunc lotam, nunc illotam, nunc largiorem, nunc parciorem miscendam pro variis medicorum scopis: & croci sufficere drach. quinque. Plura de hac antidoto leges in Meue.

Ant. hiera diacolocynthidos Præstij recipit scachados, marrubij, chamædryos, agarici, colocynthidos ana drachmas decem, opopanax, sagapeni, petroselinij, aristolochie rotundæ: piperis albi ana drachmas quinque, cinnamomi, spice nardi, myrrhe, polij, croci, ana drac. quatuor. Opopanax & sagapeni mortario terantur adiecto melle tenui, id est quâ liquidissimo: trita cætera & cribrata melle ad comprehendendû sufficiens excipiatur.

Scribimus largus.

Quæ ad hanc hieram hodie celebrari cœptam magno mortalium commodo pertinent, fusissimè in Mesue docuimus. Si puluerem & siccam hieram cupis, liquores fractos purgatos aliis particulatim iniectos, cum his puluerantur. Si autem vis electarium molle, liquidissimo melle dissoluti colantur.

Ant. Philonis recipit piperis albi, hyoscyamæ albi ana drach. uiginti, opij drach. decem, croci drach. quinque, spicæ pyretbri, castorij ana drachmam unam, mellis desponati quadruplo omnium excipe. Addunt aliqui moschi scriptulum unum.

De philonio Romano & Persico lege Mesuen, mihi satis est hæc veterum descriptio. In hac antidoto pulueris vncie tres melis libr. singulis miscentur, vt in aliis plurimis, à Philone Iudeo philosopho Platónico doctissimo, vt scribit Nicolaus Alexandrinus, dicta.

Ant. de baccis lauri Rasi recipit foliorum ruæ siccorum drach. decem, seminis ameos, cumini, melanthij, ligustici, origani, cari, dauci, amygdalarum amararum, piperis nigri & longi, mentastri, acori baceharü lauri, castorij ana drach. duas, opopanacis drachm. tres, sagapeni drachm. quatuor, mellis cocti pondus omnium, tritis teredis fac electarium molle.

Ho

Hoc electarium pilularum consistentiam habebit ex tam pauco melle, nisi sagapenu & opopanax alio melle liquidissimo dissoluantur & colentur, vt in hiera diacolocyntidos. Hodie mel pulueribus quadruplum miscent, sed puluerum nomine opopanaxem & sagapenum non censent, sic est gratius, sed imbecillius.

E. diacnicū Arnaldi uillanouani recipit pul. Diacary-
E. diatragacanthi frigidi unc. semissem, carniū thami,
cydoniorum unc. unam, medullæ cnici, hermodactylorum ana drachmas quatuor, zingiberis alb; drachmas duas, scammonij cocti drachmas tres, turbith albi drach. sex, manne, granate drach. duas, mellis rosati colati unc. unā, sacchari unc. octo cum saccharo sufficienti fiat electarium.

Caro cydoniorum siue cydonia in partes. 4. plures pauciores diuisa, & vt sunt integra saccharo condita terantur, & per stamen colentur, cuius loco si cum nostratibus cydoniatum capias in drach. eius duabus vna erit sacchari, aut mellis drach. vel etiam largius. Tunc verò id vt manna melle rosato soluta colatur per stamen, semen cnici excorticatum, vel inciditur, vel cum saccharo teritur, & pulueri turbith, hermodactylo. um & zingib. simul tritorum miscetur,

Lusa

z 3

scammonium verò per se. Vbi saccharum paulò vltra quàm electario conuenit est coctum. (quia liquida mox addenda ipsum vt sic dicam recrudabunt) adde cydoniũ, mannam, mel rosatum simul trita & colata. Sũt qui pul. diatragacanthi omittunt, & cydoniatum cum melle subactum immittunt in sacchari lib. vnam percoctam cum aquæ vnciis 4. vel sex, si impurius est saccharum, & ob id despumandum, postea pulueres reliquos. Alii aliter.

Elec. de succo rosarum Nicolai recipit sacchari, succi rosarum rubrarum perfectarum ana lib. unam uncias quatuor santalorum alborum & rubrorum & citreorum, ana drachmas sex, spodij drach. tres, scammonij cocti drach. duodecim, caphuræ script. unum, ad excipiendum, succus cum saccharo in syrupum percoquatur.

Cui misce santala & spodium puluerata, postremò scammonium & caphuram, vtrũque per se tritum.

Cum Mesuæ sit solenne vncias singulis compositionum scammoniatarũ dare scammonii cocti circiter scriptulum vnum, hinc Nicolaus dat propemodum scriptula duo, ob id rectè quibusdam videtur scammonii drach. octo, huic composita sufficere, tamè etiã drach. duodecim scribit Nicolaus Ale.
xand

xandrinus cap. 309. lib. de cōpositione medicamentorum secundum locos, ex quo Nicolaus Salernitanus & alter Nicolaus prae-positus sua descripserunt. Succo partiori cōmodius fieret. Alii etiam componunt E. rofatum colagogum Mesuæ.

E. diarbodon abbatis Nicolai recipit, santali albi & rubri ana drachmas duas & semissem, tragacanthi, gummi arabici, spodi ana scriptula duo, asari, mastiches, spica nardi, cardamomi, succi glycyrrhizæ, croci, xylalods, caryophyllorum, galliæ moschate, anisi, marathri, cinnamomi, rha barbari, seminis basilici, oxyacanthes, ci chorij, portulacæ, cucurbitæ, cucumeris, melonis, citreoli, ana scriptulum unum, margaritarum, ossis à corde cerui ana scriptulum dimidium, sacchari candefacti, rosarum ana unciam unam, drach. tres, caphuræ grana septem, moschi grana tria & dimidium, confice cum syrupo facto ex aqua rosarum.

Puluis huius vt aliorū vitrea pyxide operculata seruetur, & vtēdi tempore excipitur syrupo rosato percocto. Vel sacchari delecti lib. vna dissoluitur, lib. dimidia aquæ ex rosis albis recentibus destillatæ, vel rosarū siccarū decocti, vel succi rosarū rubrarum recentū, & coquitur ad iustam crassitiem.

Vbi refrigerando iam multum concreuit, pulueris prædicti drach. sex iniiciuntur, ratio plures: & curiosè pistillo ligneo, vt prædixi, miscentur: femina quia citò rancescunt & cætera corrumpunt, misce tantum vtendi tempore. Moschum plerisque abominabilem, & cephalagicum, ne misce, vtique caphuram, nisi doctus est medicus qui imperet.

E. aromaticum rosatum Gabrielis apud Me-suen recipit rosarum rub. drachmas quatuordecim, glycyrrhizæ rasæ drachmas septem, ligni aloës, santali flaui ana drach. tres, cinnamomi drachmas quinque, macis, caryophyllorum ana drachmas duas & semissem, gummi Arabici, tragacanthi ana drachmas duas, & partes duas drachmæ unius, nucis moschate, cardamomi maioris, galangæ una drach. unam, spice nardi, ambre cineritie ana script. duo, moschi scriptulum unum, syrupi rosati quantum sufficit.

E. diamargariton frigidum recipit santalorum omnium florum uolarum, seminis melonum excorticati, troeischorum diarbodon ana drach. duas, frici crudi ossis à corde cerui, spodij, doronici Romani, been albi & rubri, spice nardi, croci ana scriptula duo, margaritarum integrarum & pertusarum, rasuræ eboris, saphyrorum, hya-

cia

cinthorum, smaragdorum, iaspidium uiridium, ligni aloës, seminis intybi & oxalydis, ambre cineritie ana drachmam semissem, auri optimi drachmam unam, caphure scriptulum unum, moschi grana duo.

Aliter Nicolao, aliter aliis, sed hoc nobis est in vsu frequentiore.

E. diatrion santalon Nicolai recipit, santali albi, rubri, flau, rosarü, psyllij ana solidos duos, rha barbari, spodij, succi glycyrrhizæ, seminis portulacæ, ana solidum unum & dimidium, amyli, gummi Arabici, tragacanthi, seminis melonis, citreoli, cucumeris, cucurbitæ, cichorij domestici ana solidum unum, caphure scriptulum unum & dimidium, syrui rosati quantum sufficit, aliq pondus rosarum quadruplum miscent.

Dimidium est descriptionis Nicolai Alexandrini, nisi quod saccharü habet pro psyllio, & cichorii domestici non meminit loco syrui: fit cum saccharo in aqua cõmuni aut rosata soluto.

E. Diatrageanthon frigidum Nicolai recipit, tragacanthi albi unc. duas, gummi arabici unc. unam, drachmas duas, amyli unc. unam, penidiorum uncias tres, glycyrrhizæ, semini melonis, cucurbitæ, cucumeris, citreoli ana drachmas duas, caphure scriptuli semissem, syrui uio-

lari, aut iulepi uiolati quantum sufficit.

Saccharo aqua communi, vel rosata soluto excipitur hodie.

E. Diarisi simplex Mesue recipit radices iridis unc. semissem. sacchari candefacti. E. diatrachacanthi frigidi ana drachmas duas.

Saccharum aliud aqua rosarum soluitur ad hæc comprehendenda, libræ autem vni sacchari vnciam pulueris vnam capiēti dum refrigeratur, si albumen oui vnus vel potius succi limonum vnc. duæ, fortiter & diu misceas, vtrunque hoc electarium euadet longè albissimum. Sacchari vnc. vna, aqua rosarum soluta, cum margaritarum pul. tenuissimi drach. vna, fit manus Christi perla ta vulgò dicta.

SECTIO SEXTA

de pilulis.

MEDICAMENTVM cur forma pilularum fingatur interdum, abundè diximus in Mesue, initio sectionis sextæ: hoc autem loco dicenda sunt quæ ad modum pilulas seu potius pilularum offas & magdalias componendi pertinent. Vel electaria humore aliquo egebant comprehendi præsertim mollia, sic & pilulæ, & trocisci. Is autem est magna parte mel despumatū vel
ros

rosatum, syrupus rosatus vel similis, interdum muccago tragacanthi, itavt omnino sit glutinosum, quod pilulas debet comprehendere, vt melius velut in mazam misceantur, & mista cohæreant, ac ne simplicium facultas promptè exhalet, si offa siccitate interhiet, sed intus probè conclusa melius firmetur. Ob eā causam quas pilularum species aqua, aut succo vult comprehendi Mesues aut Nicolaus, hodie nos excipimus melle, in quo succus hic ad sui consumptionē sit percoctus. Quod succo cōprehensæ non cohærent, sed hordeacei, aut furfuracei panis modo promptè friantur, mox siccantur, & canescunt situmque ducunt putredinis indicē & autorem. Ob eam rem videtur Nicolaus pilulas sine quibus, fœniculi succo exceptas manibus oleo rosato, aut communi inunctis formari, & nos alutam, aut pergamenam offæ inuoluēdæ debitam oleo quoque oblinimus.

Si tamen in vsu presentem fiant pilulæ, possunt succo excipi, quod in multis videntur scriptores innuisse, dum ciceris scilicet orobei, aut orobi, aut piperis magnitudine pilulas formandas imperant. Est tamen quando succi emplastiam efficiunt materiam, quando scilicet his emplastica alia soluantur, vt aloë, scammonium,
sag

fagapenum, ammoniacum, gummiarabum, tragacantha. Tunc etiam pilularum massam recte comprehendere. Omnia in pilulis crassius terenda quam in electariis, nisi quod utrobique lapides pretiosi, & congeneria tenuissimè sunt pulueranda, & colocynthis, ne partes quas permeat vlceret.

Quæ verò lachrymæ, siue liquores suis, siue gummi, siue resinæ, si sunt adhuc molliculæ, pistillo calido, in mortario calido, terentur & puluerabuntur, aut humore idoneo dissoluentur, vt alia capiunt. De succis recentibus iam diximus, de siccatis seu sapis idè iudiciū quod de lachrymis, interdū tamè prædictæ lachrymæ, si puræ sunt, pistillo calido in mortario calido humore paucò superdato subiguntur, fiuntq; idoneæ pulueribus aliis comprehendendis, vt in pilulis scetidis, fagapeni & similibus. Si autem sint impuræ, dissoluntur humore quæsito, colantur, coquantur ad humoris consumptionem, pulueres tunc adduntur & permiscuntur.

Magdalia seu ossa, seu massa inuoluitur, vbi siccata est quantum satis est, aluta, alba, potius quam rubra, vt vires illas infectricū materiæ pilulæ in se non trahant, aut pergamena, sed vtraque, oleo rosato, aut communi est ante subigenda, vt massam diu mollem seruet & transpirare vires eius prohibea

beat, obstructis oleo emplastico poris, non tamen ita quin humiditas, si qua adhuc superest excrementosa digeratur. In usum autem non veniant pilulæ si potes, nisi iam fermentatæ, non tamen vetustate exuccæ, & exanimatæ: sed nec ita molles, ut in ore diffuant, sed consistentia mediocri fiant, aut plures, pauciores, maiores, minores pro eius, qui sumit natura, & aliis medici scopis. Si autem deuorare nequit, minimæ fiant, & syrupo aliquo inuolutæ cochleari aliquo simul deuorentur. Alii ne ingratum earum saporem percipiant, syrupo remollitas saccharo tegunt, alii folius auri æquius, quàm nonnulli membrana prunorum, aut vuarum, aut cerato liquido. Nam carne prunorum, aut pomorum coctorum inuolui non magis prohibeo, quàm pane missali in vinummerso. Os quoque ante & post ablui potest vino, aqua, alio, ut lingua hoc imbuta saporem tetrum non sentiat: & si quid ei hæserit, tergeatur, potest etiam vini loco pomi buccellam mandere & succum deglutire, aut aliud aliquid iucū dum præsertim astringens. Sunt quoque qui os vino vel alio implent, & pilulam ori immittunt, cum vino illo deuorandum, idque toties repetunt, donec omnes deuorarint: quod ad celeriorempilularum actionē facit, nō ad diuturniorē,
&

& ventriculū lædi pilularum præsertim durarum contactu vetat, & quibus friget ventriculus confert, vt quibus is aut hepar insigniter calet, cum ptissana, vel humore alio deuorari possunt, manus etiam ligare, & eas ac nares aceto, aut frigida aut oxycrato mafacere est vtile. Quæ præcepta sunt communia etiã his qui medicamenta alia quauis forma sumpserint, quando vomitus eorum timetur, Et præter hæc alia multa doctè à Mesue descripta libro primò.

Pilule aureæ Nicolai recipiunt aloës, scāmōnii cocti ana drach. quinque, rosarū, seminis apij ana drachmas duas, & semissem, anisi, fœniculi, mastiches ana drach. unam, & semissem, croci, pulpæ colocynthidos ana drachmam unam, cum aqua infusionis tragacanthi fac massam.

Tragacanthi drach. vna aquæ vnc. duas maceretur ad dissolutionem super cineres calidos coletur panno raro: hac mucagine paulatim affusa cōprehende pulueres, hodie tamè syrupo vel melle rosato cōprehendūt omiſsa tragacantha, neq; mea sententia in fœliciter aloë, scāmōniū, colocynthis, mastiche seorsum quo sepe dixi modo terētur, simul autem semina, rosæ, crocus, ambo hæc prius minutim concisa dimidium est compositionis Nicolai Alexandrini, in quo etiã ma

mastiche non scribitur.

Pilule cocciaë Rasis & Mesue recipiunt, pulueris hieræ picræ Galeni drach. decem, colocynthidis drachmas tres, & scriptulum unum, scammonij drach. duas & semissem, turbitib, stœchados ana drach. quinque.

Syrupo vel melle rosato excipe, turbitib, & stœchas simul teruntur, cernantur. Nam stœchas ægre teritur licet florulenta sit, nisi inter papyros siccetur antè, quo modo etiã vis eius faciliè exhalat.

Alij ex Nicolao Galeni coccia sic parant, aloës, absynthij, colocynthidos, scammonij ana partem unam, mastiches partem dimidiam, cum succo saniculi uel absynthij, uel solani, forma massam.

pil. Gal.
ex aloë li.
I. c. pb. p.

Nicolaus Alexandrinus Galeni non meminit, & vocat pilulas diacolocynthidos, hisque miscet aloës, scammoni cocti ana drachmas quatuor, colocynthidos, mastiches ana drachmas duas, bdellii drachmã vnã cum succo absynthii fac orobea catapotia.

Pilule sine quibus esse nullo apud Nicolaũ recipiunt, aloës lotæ drachmas quatuordecim, mirobalanorum, flauarũ, c. pularum, bellericarũ, emblicarũ, Indarũ, rha barbari, mastiches, absynthij, rosarum, uolarum, semis, agarici, cassiis ana drach. unã. Tẽperentur scammonij bene trita &

In Nicolao Alexãdrino non inuenio.

pa

puluerata drachmæ sex & dimidia succo fœniculi, quantus scammonio per pannum colando, & pulueribus alijs ad pilulas comprehendendas sufficere uidebitur, quæ manibus unctis oleo uiolato uel communi, sed arte dicta loto formentur.

Senna myrobalani, absynthium, rosæ, violæ, casuptha simul: rha barbarum, aloë, scammonium, mastiche per se puluerentur, licet autem succo fœniculi purgato parua coctione & residentia, in quo dissolutum sit scammonium comprehendi possint, tamen ferè scammonium per se tritum & cretum alijs pulueribus miscet, omnesque simul mistos excipiunt melle, cum quo succus fœniculi coquendo sit consumptus.

Succus ab
synthij sic-

catus ho-

die nõ ser-

uatur, i-

gne tamen

in re præ-

sentē sicce-

tur.

Hi troci-

schi ex

Mesu. se-

ctioe 7 re

petendi.

Pilule rha barbari Mesuæ, recipiunt rha barbari drachmas tres, succi glycyrrhizæ, succi absynthij, mastiches ana drachmam unam, myrobalanorum flauarum drachmas duas & semissem, seminis apij, fœniculi ana drachmam semissem, trocischorum diarhodon drachmas tres & semissem, hiere picræ drachmas decem, forma cum aqua fœniculi.

Succus fœniculi, hic ut in alijs cum melle coquendo est consumendus, myrobalani, succi concisi simul terenda, rha barbarum, mastiche, trocischchi per se.

Pil

Pilule aromaticæ Mesuæ, recipiunt cinna- Elephāgi-
 momi, cubebe, ligni aloës, calami aromatici, ma næ aqua
 eis, nucis moschatae, cardamomi, caryophyllorum, sextupla.
 asari, mastiches, schannūthi, spica, carpobalsami Mesuæ in
 ana ucciam unam, absynthij sicci rosarum ana aloë.
 drachmas quinque, trita crassius coque ex aquæ * Aloës
 libris duodecim ad partium duarum cōsumptio- unc. sex
 nem, frica, cola, exprime. Expressi huius libris seu seli-
 duabus macera libram unam aloës, prius aqua bræ dat
 pluuiæ sape lotam & siccata tribula, sicca. Illi ibidē ex-
 misce myrrhæ, mastiches ana drachmas quinque, preßi lib.
 croci drachmas * tres, omnia macera, reliquo unā, ergo
 expresso, tribula, sicca. aloës unc.

Siccatur aloë primum in umbra, post in 12. seu lib.
 sole Mesuæ cap. de aloë. Hæc verò omnia, rectè dat
 vel seorsum quassanda, vel dura crassa cum expressi
 duris crassis, mollia tenuia cum mollibus te lib. 2. unc.
 nuibus, postea in aquā mittenda omnia hæc semissim .
 tantum contracta, vt promptius aqua per- Mes. ibi-
 meet, & vires ipsorum in se trahat, maceran- dem.
 tur, igni lento coquuntur ex aquæ libris octo
 ad dimidias (nam tam larga aqua longā po-
 stulat coctionem, quæ his aromatibus vires
 aut minuit aut adimit) reliquarum quatuor
 librarū dimidium aloë primum per se ebi-
 bet, prius tamen aqua fontana lota & sicca-
 ta, reliquum dimidium cum puluere tenuis-
 simo myrrhæ, mastiches, croci semel aut po

A

tius paulatim cōbibet eadem aloë, & priusquam siccetur, massa fingatur, ætate potius fiant, quàm parte anni alia, vt prōptius siccetur aloë.

Pilule lucis maiores Mesue, recipiunt rosarum, uiolarum, absynthij, turbiti, colocymbidos, cubebarum, calami aromatici, nucis moschatae, spice, epithymi, carpobalsami, xylbalsami, scbænuanti, mastiches, asari, caryophyllorum, cinnamomi, castie, croci, seminis rute, anisi, apij, feniculi ana drach. duas, myrobalanorum quinque, rba barbari ana drachm. quatuor, agarici, semine ana drach. quinque, *euphrasie drach. septem, aloës bonæ pondus omnium, excipe succo feniculi.

* *Sureculi summi cū floribus siccati.*

Colocynthis, agaricū, aloë, mastiche per se terantur: cætera simul misce omnia & cōprehende melle cocto, cum succo feniculi ad ipsius cōsumptionem, seu donec mel valde glutinosum euaserit.

Pilule scetidæ maiores Mesue recipiunt sagapeni, ammoniaci, opopanacis, bdellij, colocymbidos * ruta agrestis, aloës, pithymi ana drachmas quinque, hermodactylorū, esule ana drachmas duas, scammonij drachmas tres, cinnamomi, spice croci, castorij ana drachmam unam, turbiti drachmas quatuor, zingiberis drachmam unam & semissem, euphorbij drach. unius partes du

* *Eius præparatio horum est sub tenuissimis siccam.*

De casali upi

duas, dissolue lacrymas succo porri, & colato Mesues. comprehende omnia.

Liquores quatuor primi succo porri calfa Et dissoluti & colati, coquuntur ad consumptionem multi succi, deinde caetera mista comprehendunt. Scamoniū tñ & euphorbiū liquores per se puluerantur, nisi recentia sunt, & mollia: talia enim etiam dissolui possunt.

Pilulae de hermodactylis maiores, recipiunt hermodactylorum, aloës, turbit, colocynthidos, myrobalanorum flauarum, bdellij mollis, sagapeni ana drachmas sex, opopanax, euphorbij, sarcocollae, castorij, rutae agrestis, apij ana drachmas tres, croci drachmas duas & semissem, comprehende succo brassicae.

Melle cui incoctus sit hic succus excipiuntur omnia haec puluerata: nam etiam puluerari possunt hi liquores pauci & sicciores cum multis siccis: vel potius ut prius, liquores hi succo brassicae calfacto soluti, colati, recocti omnia alia comprehendant.

Pilulae arthriticae Nicolao recipiunt hermodactylorum, turbit, agarici ana drachm. quatuor, ris cinnamomi, castiae lignae, spicae, caryophyllorū, xyobalsami, caipobalsami, zingiberis, mastiches, feniculi. Seminis in li, seminis lithospermi, feminis asparagi, rusci, ro bacca eius farū, salis gemmae ana drach. semissem, aloës pon rubra condus omnium, comprehende succo feniculi.

A 2

Succus in melle coquendo consumitur, quo melle vires succi adepto cætera excipiuntur, pilulas ex semine cucumeris agrestis & alexandrinis podagricis & arthriticis vtiles scribit Nicolaus Alexandrinus, hanc verò descriptionem non habet.

Pilule fumarie Auicenne recipiunt myrobalanorum flauarum, cepularum nigrarum, scammonij ana drachmas quinque, aloës drach. septē, omnia ter imbuantur succo fumarie, & toties siccantur, postremò fac massam.

Imbui debent succo fumarie non excipi, sed melle cui succus hic incoctus fuerit, multò facilius ob myrobalanorum siccitatem, sole siccantur quàm aromaticæ.

Pilule assieret Auicenne recipiunt pulueris bierre picre unciam unam, mastiches, myrobalanorum citrearum ana unc. semissem, aloës unc. duas, cum syrupo stæchados, forma offam.

Hic syrupus aut cæteris ob lentorem idoneus est his pulueribus comprehendendis & seruandis à situ ac putredine.

Iris Illyrica aut florenina.

Pilule ex agarico Mesue recipiunt agarici drachmas tres, radicis ireos, prassij, myrrhe ana drachmam unā, turbit drachmas quinque, bierre picre drachmas quatuor, colocynthidos, sarcocolla ana drachmas duas, excipe sapa.

Vin

Vinū ad dimidias aut tertias coctum, id est sapa crassitie & lentore est idoneum his cōprehendis, & à putredine ac transpiratione in aërem vindicandis.

Pilule ex hiera recipiunt, pulueris hieræ piperæ Galeni unciam unam, cum melle rosato, fac massam.

Similiter ex omnibus hieris & antidotis aliis fieri possunt massæ pilularum sed melle opus est tanto parcioꝛe ad pilulas quam ad electaria, quanto pilulas electariis esse oportet duriores.

Pilule mastichine consiliatoris recipiunt mastiches drachmas quatuor, aloës drachmas decem, agarici drach. tres, cum succo artemisiæ, finge massam.

Hæc tria seorsum trita mastichæ, si vis cum pauca aqua dulci, melle excipiuntur, cui succum arthemisiæ incoxeris.

Pilule stomachicæ Mesuæ recipiunt aloës drachmas sex, mastiches rosarum ana drachmas duas, syrupo rosato excipe.

Pil. ante cibum.

Pilule rusæ, seu communes recipiunt croci, myrrhe ana unciam unam, aloës uncias duas, cōprehende uino aromatico.

Aloë est te, & sta- tu pestilē-

Pilule bechicæ Mesuæ recipiunt succi glycyrrhizæ, sacchari ana aureos sex, amyli, tragacanthi, amygdalarum dulcium, ana aureos quatuor,

comprehende mucagine seminis psyllij, aut cydoniorum.

Possunt comprehendi mucagine tragacanthi, vt sequentes.

Pilulæ albæ fiunt ex sacchari libra vna, in vncia mucaginis tragacanthi soluta, & diu tribulata.

SECTIO SEPTIMA DE

troscibis.

QUID troscichus & cur hoc nomine, & aliis appellatus, abundè nobis dictum est sectione septima Mesue. Horum autem vel compositio hic fieri nõ potest vt troscichorum theriacorum, vel vsus interdicit, vt iam paucissimi sint in officinis compositi. Quia verò componendi ratione habent pilulis finitimam (in ambobus enim pulueres humore aliquo excipiuntur) longo sermone mihi egere non videtur. Ob id paucis eos perstringam, quod adhuc sunt vsu quotidiano, quibus verò aliorum erit necessitas. Mesuen & Nicolaum Alexandrinum consulant.

Troscichi de gallia moschata Mesue recipiunt ligni aloës crudi partes quinque, ambre partes tres, moschi partem vnam, glutinis, tragacanthi, cum aqua rosata extracti, quantitatem illam comprehendere sufficientem: sicut troscis

cischi magnitudine foliorum myrti, sigillentur, reponantur in uase uitreo, alij ambram oleo balanino in uase uitreo soluant, & hoc oleo cetera comprehendunt.

Trocischi de gallia moschata Nicolai Alexandrini recipiunt mastiches uncias duas, gummi unciam unā, caphuræ scriptulum unum, quod trita mollissimè, cum aqua rosarum formentur in trocischos, in umbra siccentur, terentur subtilissimè oleo iasmino, sambaceum uocant, incoquatur, adde cimantoni, caryophylorum, nucis moschate, ana semiunciam, fac trocischos, illine moscho aqua rosarum soluto.

Malè in Nicolao, olei sambucini unciaë quatuor & malè coquit ad dimidias, hodie mastiche trita super cineres calidos ex olei drach. vna toluitur, pul. gummi & caphuræ additur affusa pauca aqua rosarum.

Trocischi aliptæ moschate, recipiunt ladani purissimi, unc. tres, styracis calamitæ unc. unam & semissem, styracis rubri unciam unam, ligni aloës drachmas duas, ambræ drachmā unam, caphuræ script. unum & dimidium, moschi script. dimidium, aque rosarum quantum sufficit.

Ladanum per se negligentem & crassius teratur, styrax uterq; simul parum teratur, & per cribrum rarū cernēdo purgetur: deinde tria hæc catino imposita sole æstiuo vel

Deben & mustelinū uocant.

Nicolai Alexandrini.

fine hoc vase duplici liquetur potius, quam mortarii, aut pistilli caliditate vehementi, mox vt liquata sunt pistillo in mortario, sole vel igni probè siccatis, diu tundantur addendo paulatim puluerem ligni aloës. In mortario alio tere amygdalas aliquot oleo fas, easque vbi mortarium, & pistillum illeuerint, abiice: ibi tere primùm ambram, deinde caphuram, & moschum aqua rosarum pauca affusa, misce reliquis, & forma trociscos. Hæc parandi ratio propè tota ex eodem Nicolao est sumpta.

Trocisci de myrrha Nicolai recipiunt myrrhæ, foliorū rutæ, mentastri, pulegij ceruini, rubiæ, *assa fæti da. *opi Partici, sagapeni, opopanax, ana drachm. tres, lupinorū pertritorū, drach. quinq; sicut trocisci cum succo rutæ ponderis drach. duarū.

Trocisci de agarico Mesuæ recipiunt agaricum electum pulueratum, qui cum uino cui infusum sit zingiber formatur in trociscos.

Trocisci de spodio recipiunt spodij drachm. quatuor rosarum rubrarum drach. septem, seminis portulacæ, succi glycyrrhizæ. ana drac. duas, mucagine seminis psyllij comprehende in trociscos drach. unius.

Spodium arabū sit verum nō ebur vstū, ne autem accipe spodium Græcorum rem fornicariam pompholygi affinem nunquam
su

sumendam: sed solum adinuendam.

Trocischi de terra sigillata Mesuæ recipiunt sanguinis draconis, gummi Arabic i asfi, * ramich, rofarum, seminis rofarum, amyli asfi, spodij, acacia, hypocistidos, balaustij, boli armenie, terre sigillata, id est sigilli Lemnij, corallij, unionum, succini, tragacanti, papaueris nigri ana drach. tres, & semissem, sem. portulacæ asfi, cornu cerui usti, thuris, nucum cyprexi, ana drach. duas, cum aqua arnoglosi fac trociscos. * in troc. Mes.

Trocischi de succino Mesuæ recipiunt succini aureos sex, cornu cerui usti, gummi Arabici asfi, corallij usti, tragacanthæ, acaciæ, hypocistidos, balaustij, mastiches, cencami loti, papaueris nigri asfi ana aureos duos, thuris, croci, opij ana aureum unum & semissem, fac trociscos cum muccagine seminis psyllij. Diaeletra seu diacarabe.

SECTIO OCTAVA DE
pulueribus.

PULVERES initio antidotorum non nihil attigimus, ubi horum pulveres pyxidibus vitreis ferè seruari diximus, & interdum præsertim vtendi tempore in electario solida formari. Sæpe etiam initio melle, vel alio excipi, seruari, coqui, ea suo calore natiuo, seu (vt cum vulgo dicam) fermentari. De pulueribus aliis si quid es sollicitus:

A 5

ex Mesuæ sectione octaua repete, tantum addam pulueres condimentis destinatos.

Puluis minutarum specierum recipit zingiberis albi lib. vnam, piperis boni vnc. quatuor, nucis moschatae vnc. duas, caryophyllorum, granorum paradisi ana vnc. vnam, cinnamomi electi sem. unciam fiat puluis.

Puluis albus recipit zingiberis albi & purgati lib. vnam fiat puluis. Puluis eximius finis vulgò dicitur, recipit zingiberis albi sem. libram, granorum paradisi vnc. duas, tritis his simul misce croci drach. duas, & acetum paulatim affunde, vt croci colorem induat, diu & multum tunde simul omnia.

Librae vni sacchari misce cinnamomi vnciam vnam, habes puluerem ducis.

SECTIO NONA

de oleis.

OLEI genera quatuor demonstrauimus in Mesuæ, quorum primum est oleum ex oliuis maturis, aut immaturis expressum, quod oleum absolutè dicitur, aut cum vulgo oleum commune. Alterum est quod ex seminibus oleaginis exprimitur. Tertium quod vi ignis tollitur aut descendit. Quartum quod oleo constat: sed qui plantarum partes ac animalium sunt
id

incoctæ.

Primum genus tanquam cuius perspicuum sciens omitto, reliqua tria persequar.

Oleum igitur amygdalarum dulcium *Secundum genus.* fit ex amygdalis non depellatis, in mortario lapideo pertrititis, in offas collectis, quæ calentis aquæ vapore, in quo diu subiguntur manibus, ubi calent calatho spartaceo, aut sacco cannabino calenti inuolutæ, torculari calido exprimuntur in oleum clarissimum & dulcissimum. Aliter quoque fieri in Mesue docuimus.

Sic fit oleum ex amygdalis amaris, pistatiis, strobilis, nucibus auellanis, Indicis, balaño myrsica, nucleis persicorum, cerasorum, seminibus cucurbitæ, cucumeris, melonum, ricini, staphidos agricæ, cnici, cannabis, lini, papaueris, hyoscyami, & cæteris oleaginis, quæ etiam per genus tertium extrahi possunt.

Mesues.
Oleum laurinum fit ex baccis lauri maturis recentibus, tritis in pila, incoctis aqua, & torculari expressis.

Sic ex baccis recentibus myrti, iuniperi, terebinthi, lentisci fieri potest oleum simplex. In usu autem frequentiore est compositum, de quo in quarto genere. Laurinum autem id ex Gallia Narbonensi ubi magnus est

ha

harum baccharum recentium prouentus, ad nos mittitur.

Tertium genus. *Oleum ouorum fit ex uitellis ouorum elixando duratis triginta aut circiter, qui manibus friati in sartagine plumbata frignantur igni mediocri, mouendo coehleari donec rubescant, & oleum ab his resoluatur & profuat.*

Alios huius olei modos lege in Mesue, alii facculo & torculari exprimunt.

Mesues. *Oleum iuniperi fit segmentis ligni iuniperi, uase solido conclusis, incenso circa id igni luculentio, ut in uas subiectum descendat oleum.*

Cætera ad hoc oleum pertinentia & ad alia, quæ eodem fiunt modo ex Mesue repetite, item quæ ratione fiat oleum philosophorum, tartari, & alia eius generis permulta, quæ, quia ibi fusius sunt explicata, neque multo usu non celebrata, nunc putavi pluribus verbis explicanda.

Quartum genus. *Olea quarti generis ex plantarum, & animalium quorundam partibus, ubi harum uires macerando, & coquendo traxerunt, collantur, exprimuntur quæ, & humor si quis in oleum largior transit, coctione absumitur. Et quæ olea cum succis liquidis fiunt, aut sicis quidem vel liquoribus: sed humore, ut vino solutis ad humoris consumptionem percoquantur, ne humor ille excrementosus*

fus

sis oleo putrendi, & situm ducendi occasio-
nem afferat, succi consumptionem indicat
oleum spathula iniectum igni, nam si ardet,
purum est: si crepitat succum habet adhuc re-
liquum. Ad hæc feruendo in lebete crepitat
cum succo, & bullas egerit: vbi absumptus,
tranquillum est, & gutta in manu succum
subiectum ostendit oleum supernatans.

Olea quibus flores miscentur æstiuo in-
solatu magis coquuntur, aut igni lento, aut
vetroque.

Olea ex animalibus facienda viuua ipsa reci-
piunt, vt in his moriantur scorpiones, serpen-
tes, ranæ, formicæ, vulpes.

Oleum rosatum Nicolao sic fit, Rosarum tri-
tarum sesquilibra coquitur diu in olei loti libris
duabus vase duplici, tela alba exprimatur &
torculari.

Hodie rosas recentes, etiam non exun-
guatas oleo omphacino. aut loto, dies, aut
etiam menses aliquot in sole macerant vase
vitreo, aut siliceo. Postea hyeme, aut vt cõdi-
tẽpore pauco succo rosarũ aut vino adiecto
coquant in vase duplici ne vrendo graue-
olentiam acquirat, sicque reponũt. Similiter
ex floribus violarum chamæmeli fit Mesue
chamæmelinum cum oleo dulci etiã in va-
se duplici coquendum. & ex floribus melilo-
ti, anethi liliorum, iridis, leucoci lutei nym-
phæ:

Quartum
genus olei
per impres-
sionem.
Mes.

phacæ: sed à liliis apices crocati tollendi.

Oleum cydoniorum. Oleum melinum fit ex cydonijs acerbis tri-
Mesues. quidecim, dein cum succo cydoniorum coctis in
 uase duplici ad horas circiter quatuor. Carnem
 & succum muta, rursus insola, & coque ut dixi,
 idque bis aut ter repete, cola, repone.

Cydonia sunt qui cortice & semine pur-
 gent, purgatione tamen nihil opus est, nisi
 impura sint aut semiputria.

Mesues. Oleum mastichinum recipit olei rosati unc.
 duodecim, mastiches unc. tres, uini boni unc. octo,
 coque ad uini consumptionem.

Fit hodie ex oleo vulgari, cum tamen
 aut rosato, aut omphacino, aut saltem loto
 confici debeat in vase duplici. Cōsumpto-
 que propemodum vino mastiche pertrita
 paulatim affunditur continenter mouendo,
 donec erit liquata & permista. Coctioe lon-
 giorē examinatur.

Oleum myrtinum recipit myrtarum recen-
 tium selibram, olei omphacini, aut loti sesqui-
 libram: insola, aut coque cum uini albi au-
 steri uncijs quatuor ad uini consumptionem. Fit
 etiam per expressionem, & per decoctionem in
 aqua, donec oleum supernatet quod concha s-
 parandum est.

Oleum nardinum Mesue recipit spica nardi uncias tres, uini & aque ana uncias duas & dimidiam, olei sesamini selibram, coque in uase duplici lento igne horis circiter quatuor, sepe mouendo.

Seu ad aquæ & uini consumptionem: sed prius infundatur spica aquæ & uino. Fit etiam sepe oleum nardinum descriptione Nicolai Alexandrini efficax: sed sumptuosum magis, à quo etiam componendi modus abundè explicatur.

Oleum costinum recipit costi amari unc. Mesues. duas, casie unciam unam, extremitatum sampsu- *unc. octo
ebi unc. octo, uini odori quantum *sufficit in- aut circi-
fundere hoc biduo, olei sesamini lib. duas, coque ter.
horis septem, seu ad uini consumptionem, exprime, reponere.

Aut costum uetum, galanga maior hodie dictum, sumè dum, aut eius loco radix enulæ campanæ, aut sulphii, aut similis, potius quàm quæ uulgò est in officinis qualitatum insignium expers.

Oleum rutaceum fit ex folijs rute recentibus, oleo maceratis, & æstate tota insolatis, qua exacta coquitur, exprimitur, reponitur, sic fit oleum menthe, absynthij.

Oleum euphorbij fit ut oleum mastichinum.

Eup

Euphorbium enim tritum, aut si recens & molle est, minutim confectum oleo cum uino feruenti paulatim immittatur, & ad uini consumptionem semper mouendo coquatur.

Oleum castorij Nicolai fit ex castorij unc. una, cocta in olei lib. una, ad consumptionem tertie partis castorem retinenda.

Coquitur etiam id oleum cum pauco uini, ut unc. duabus nam si per se coquatur, & oleum vrendo nigrescit, & castorium uane scit. Potest tamen sine uino in sole coqui sæpe mouendo.

Oleum uulpinum Mesue sic fit, Vulpes integra tantum exenterata coquitur in aque fluuiialis & marine aut salse, ana sextario uno, olei antiqui clari sextarijs duobus & dimittit, coque ad aque consumptionem, & uulpis carniū dissolutionem exprime & repone.

Oleum lumbricorum fit ex lumbricis in uino albo diligenter lotis, & oleo, & pauco uini rubri incoctis ad uini consumptionem, deinde colatur & exprimitur leuiter oleum, ac reponitur. Sunt qui tritos deinde lumbricos eidem oleo permiscant in unguenti formam, nec inutiliter.

DE VNGVENTIS SE-

ctio decima.

Paulus. c. **V**NGVENTVM, quia partibus inungitur, dictū, crassius est oleo, liquidius

cc

cerato, vt ex vnguentis Galeni, & aliorum constat, huius materiæ sunt platarum partes, & multæ animalium, metallica etiam & terrea quædam in his succi recetes, & fluidi quando absumuntur, vt in oleis, iidem si sunt ficci, aliquo sunt humore dissoluendi.

Si herbæ in vnguenta recipiantur, vel puluerantur si sunt siccæ & aliis miscetur, vt metallica & terrea, & alia plurima: vel humore aliquo, vt vino macerantur, etiã virides coquantur, exprimuntur: deinde reliquis vinũ id vel aliud incoquitur, ad sui consumptionem. Liquores ficci, & gummi, & resinæ, vel teruntur quãdo sunt ficciora: vel pistillo calido soluuntur, vel humore idoneo, quãdo præsertim sunt humidiora.

Fiunt aut vngueta nunc igni, nunc sola subactione, sed longa, vt vnguentum ex lithargyro nutritũ cum oleo, aceto, aliis, & quæ alia similiter nutriti diximus lib. 2. Sic argentũ viuũ citra ignem aliis miscetur, quod in vaporem promptè totum abeat.

Vnguētis, ceratis, emplastris, æstate minus olei, ceræ, & similitum corpus dantium miscemus: hinc plus quod huius frigiditate etiam liquidiora cogantur, & duriora appareant, æstate contra etiam ficciora per colliuationem mollescant.

Cera cum oleo liquata igni aufertur, &

B

refrigerando continenter mouetur, vbi iam modicè coiuu pulueres paulatim permiscen-
tur, idque ne fiat grumofum vnguētum. Alii
vbi refrigerādo coiuu in sartagine cochlea-
ri, aut spatha ferrea in bracteolas deradunt,
in mortarium imponūt, & adiectis paulatim
pulueribus diu tribulant. Quod præceptum
plurimis his vnguētis est commune.

Vng. regis

Vnguētum aureum Mesue recipit cere flauæ unc. sex, olei boni lib. duas & semissem, terebinthine unc. duas, resinæ pineæ & colophonice ana unc. unam & semissem, thuris, mastiches, ana unc. unam, croci, drach. unam.

Cera ex oleo liquata pulueratæ resinæ affunduntur, his liquatis terebinthina mox igni aufertur, vbi refrixit, puluis reliquorum adiicitur.

Vnguētum pompholygos spurium recipit olei rosati unc. decem, cere albe unc. quinque, cerise lotæ unc. quatuor, plumbi usti, pompholygos ana unc. duas, thuris unc. unam. Coque oleum rosatum cum succo solani ad ipsius consumptionem, tunc adde ceram: deinde reliquorū puluerem tenuissimum misce in mortario, ubi refrixit, quo dixi modo.

Ceræ vnc. duæ, aut vnc. duæ, & dimidia satis sunt vnguēto. Hæc enim quantitas emplastrum fecerit, pompholyx vera mi-
tæ

ſceatur non vt hodie cadmia.

Vnguentum baſilicum minus Meſue recipit reſinæ picis, ceræ, ana olei quantum ſufficit.

Tetrapharmacum hoc Galeno & Paulo aliter fieri docuimus in Meſue. Cera in oleo liquata, pix & reſina puluerata iniiciuntur, quibus liquatis igni aufer. Si verò craſſius tritam picem immittas, quia tardius liquatur, ob id diutius ignem tolerat, & velut vritur, nigrumque facit tunc vnguentum. Ceræ & reſinæ vnc. dimidia, olei vnc. duæ, picis vnc. vna.

Vnguentum Aegyptiacum Meſue recipit eruginis aureos quinque, mellis aureos quatuordecim, aceti acerrimi aureos ſeptem coquenda igni ad iuſtam craſſitiem.

Mel cum aceto primùm aliquandiu coquitur, deinde additur ærugo & percoquitur. Iuſta autem craſſities ex notis prius dictis intelligitur, hoc eſt, ſi eius portio vaſi ſtanneo, aut marmori impoſita & refrigerata coëat, nec adhæreat. Aerugo coctione tranſmutatur in rubrum, ſicque minus terret vnguentum ægros quàm viride.

Vnguentum album Rasis recipit ceræ albe vnc. unam, ceruſe in aqua roſarum lotæ vnc. duas, *olei roſati vnc. quatuor. Sunt qui addunt * Vnc. paucum aceti, alij etiam vnc. unã libæ argyræ, alij unam.

caphuræ drac. duas, alij duo albumina ouorum, omnes recte pro uario medici scopo.

Hodie plerique addunt omnia hæc præter lithargyrum. Alii olei vnc. 12. cerusæ, ceræ albæ ana vnc. 4.

Vnguentum desiccatiuum rubrum notum recipit cadmiæ lapidosæ, terræ sigillatæ, ana unc. 4. lithargyri auri, cerusæ, ana unc. tres, caphuræ drach. unam, ceræ unc. quinque, olei rosati & uiolati ana uncias sex.

Præstantius effec cum solo oleo rosato, & eo facto ex oleo omphacino, quia magis stringeret & ficcaret.

Lithargyros cum oleis aliquandiu nutritur super ignem, cera deinde liquatur in his, deinde reliquorum puluis tenuis. paulatim adiicitur.

Vnguentum enulatum spurium recipit radicis enulæ campanæ costæ cum aceto, & trita, & cretæ lib. unam, axungie porci, olei communis, ana unc. tres, cere nouæ, argenti uiui, salua hominis ieiuni extincti, terebinthine lotæ ana unc. duas, salis communis puluerati unc. semissem.

Cera in oleo liquatur, axungia, deinde, post additur enulæ pulpa, deinde argentum viuum, & sal, post id terebinthina. Sunt qui argenti uiui loco salubrius miscent sulfur, alii vtrunque omittunt.

Vng

Vnguentum populeum Nicolai recipit oculo- A multis
rum populi lib. dimidiam foliorum papaueris ni huic dupla
gri, mandragore, hyoscyami, solani, semperuiui aut tripla
parui & magni, lactuce, personatae, cotyledonis, cöponitur.
tiolæ nigra, summitatum rubi tenerrimarü, ana
unc. tres axungie porci sine sale lib. 3.

In hac regione populi flores & herbæ in
idem tempus non incidunt. Nam oculi po-
puli Martio erumpunt, herbæ Iunio vigent:
ob id oculos ipsos in mortario per se teri-
mus, deinde cum dimidio axungie porci pur-
gatæ (sæuum dulce vocamus) multû diuque
tûdimus, in vase operculato recödimus heb-
domadas 5. 6. menses duos, dum herbæ vi-
geant. Hæ incisæ & per se pistillo ligneo tri-
tæ, quia simul ob lentorem, & multitudinẽ
non possunt cum oculis populi, & sepo co-
quuntur, cernuntur omnia, & si opus est pa-
rum recoquuntur, reponuntur: vt tamen vi-
reat magis, super adde coctioni solani titi
manipulos duos, non maleficorum more
æruuginem.

Vnguentum tripharmacum Mesuæ recipit li Vng. de li
thargyrum leuissimè tritum in mortario ad iu- thargyro
stam crassitiem, eribulandum cum aceto & oleo nutrito.
uicissim & paulatim affusis: si uerò coquis ad ace-
ti consumptionem, & lithargyri fusionẽ, ut cras-
sefeat magis, fiet emplastrum.

B 3

* *Dictum* Vnguentum * apostolorum Auicenna s. can.
 quia sim - recipit terebinthina, cera alba, resina, ammo-
 pliciter 12 niaci ana drach. quatuordecim, eruginis, opopa-
 constat naxis ana drach. duas, aristolochie longa, thuris
 quot sue- masculi, bdellij ana drach. sex, myrrhae, galbani
 runt apo- ana drach. quatuor, lithargyri drach. nouē, bdel-
 stoli. lium si molle est, ammoniacum, opopanacem cum
 aceto macerabis nocte una, postridie calefac, co-
 la, iterum pende: & ponderi horum legitimo, te-
 rebinthinam permisce, quæ tam belle hæc, ac cæ-
 tera comprehendet, ut uix sis erraturus: lithargy-
 rum autem in oleo nutries aliquandiu sine igni
 due, hys - friatum. Post igni trade: ubi calet, ceram immit-
 me tres. te. Hac liquata igni aufer, liquores, ut dixi, para-
 tos misce: ubi refrixit, reliquorum puluerem pau-
 latim adijce, & bdellij si est siccus, quale nobis
 est adulterinum.

Rarum vsu, tamen ob componendi &
 miscendi magnam difficultatem sæpè ad
 operis specimen probandis seplafiaris para-
 ri imperatur.

Emplastrum apostolicum Nicolai Ale-
 xandrini ab hoc diuersissimum est, & con-
 stat simpl. viginti & vno.

Vnguentum martiatum cum Hermolao,
 vel Martianum cum aliis, & de althæa, &
 Arragon, & Agrippæ (quæ quatuor vulgus
 ole

olea 4. calida vocat) quia rarò componuntur, omisi, ex Nicolao petenda si componendi necessitas inciderit, & vnguentum in gratiam comitis cuiusdam ad menses cohibendos scriptū, quia omnibus & folis astringentibus constat, vt emplastrum contra rupturam, si tamen componēdi cupiditas tibi incesferit, aut etiam necessitas, nobis scribitur in fine vnguentorum Mesuæ cum vnguento citreo, & aliis non paucis hodie obsoletis: quanquam & vnguentum citreum, etiam hodie quidam componūt, incerti tamē quid amentum dulce sit.

Nam sunt qui lapidem vitri (quam axungiam vitri vulgò vocant) alii gypsum lucidum, alii aliud. Forte autem corrupta vox ex amianto lapide quo adulterāt hodie alumen scissille illi aspectu simillimum, sed alumen vrit, amiantus est dulcis. Eadē ambiguitate tenetur in antalli lapide, & in gersa serpentaria quam vocem ex cerusa, syncope, n, corruptam esse est perspicuum. Est enim velut aut cerusa, aut amyllum (sic enim etiam quidam vocant) ex radice ari, vel dracūculi depellata, trita, ficcata citra lotionē his aliis post lotionem cum aqua rosarum.

Cerote & cerelæon Græcis nobis ceratum à cera dictū, medicamentum consistenzia quodammodo medium inter vnguenta

& emplastra.

Mesue.

Ceratum Galeni refrigerans recipit ceree albæ per ablutionem unciam unam, olei rosati ex ompnacyno facti uncias quatuor, fiat ceratum in uase duplici, quod dum est refrigeratum, multum diuque ex aqua frigidissima, & postremò pauco aceto albo puro subigatur.

Non esse autem ceratum hoc aqua & aceto imbuendum nisi tempore utendi, abunde ex Galeno in Mesue sectione vndecima docuimus. Postremò aqua rosarum imbuunt hodie quod probo, sed diu seruari nolo, præfertim aëre calido, quia vires suas perdit, & graueolentiam acquirit.

Ceratum santalatum Mesue recipit ceree albæ, drach. triginta, olei rosati lib. unam, rosarum drach. duodecim, santali rubri drach. decem, santali albi & flauis ana drach. 6. boli Armeniacæ drach. 7. spodij drach. 4. capburæ drach. 2.

*Spodium
Arabū nō
Græcorū
Calidum.*

Refrigerato iam cerato & raso puluerẽ in mortario miscet, paulatim potius quã inter refrigerandum, ut antè vnguenta dixi.

Ceratum Galeni stomachicũ recipit unguenti nardini optimi, ceree odore & pinguis, & lotæ ana unc. unã, si hyems est: si uerò æstas ceree drac. septem, liqua in uase duplici, refrigerato deinde & raso adde pulueris mollissimi aloës, & mastiches ana drach. unam.

Suc

Succus omphacii aut absynthii quando *Refrige-*
 addenda, in Mesue dixi. Hoc aliter Mesue *rans.*
 cõponit ex Galeno, sed mutatis aliquot sim-
 plicibus & ipsorum pondere.

Ceratum Galeni stomachicum alterum reci-
pit olei melini, cere albæ lotæ ana unciã unam,
hypocistidos unc. semissem, fiat ceratum.

Hæc duo cerata stomachica ex Galeno
 vsurpanda potius suaserim, quàm quæ hodie
 fiunt ex Nicolao & Mesue, quanquam &
 id clemens, & efficax fuerit. Illud calidissi-
 mum quod non esse Galeni caryophylla,
 nux moschata, macis, cubebæ, galanga, pla-
 nè indicant.

Ceratum, stomachicum Galeni ex Nicolao
recipit menthæ, absynthij, maioranæ, stæchados
Arabice, foliorum lauri, chamæmeli, rosarum,
ana manip. unum, cinnamomi, spice nardi, nucis
moschate, caryophyllorum, macis, cubebæ, galan-
gæ ana unc. dimidiam, thuris, mastiches ana unc.
unam, puluerata excipe ladani, cere ana unc.
octo, olei chamæmelini, laurini, spicini, mastichi-
ni, rosati, ana unc. una & dimidia.

Oleum laurinum, rosatum, chamæmeli,
 cum cera & ladano liquantur, mox igni au-
 fer, & trade mortario, cætera misce multũ,
 & diu tundẽdo, donec erit glutinosum cum
 oleo spicino, & mastichino.

B s

Ceratum aliud Mesue recipit rosarum, mastiches ana drachmas uiginti, foliorum absynthij siccorum drachmas quindecim, spicæ Indæ drachmas decem, excipe ceræ puræ uncias quatuor, olei rosati lib. ana, & semisse simul igni liquatis, mox aqua rosarum aliquoties lotis, deinde uino ueteri, succo, cydoniorum, & pauco aceti.

DE EMPLASTRIS.

HÆC emplastrum cum r, & adiectiuè medicamentum, emplastrum sine r, Galeno dicitur, Latinis tamen placuit potius dicere neutro genere emplastrum, quos hinc sequemur. Emplastrum autem est medicamentum corpori admoendum, durum valdè & solidum ex omnibus propè medicamentis, præsertim pinguibus & siccis coactum.

In emplastra enim recipiuntur omnes plantarum partes, metallica itè & terrea omnia. Multè etiam partes animalium ac interdum animalia tota.

Ex his autem quædam vires solas emplastro distribuunt, vt vinum, acetum, aqua, succi liquidi, hæc enim ad sui consumptionem coquuntur. Alia corpus tantum, & materiam emplastro conferunt, nullam verò aut minimam virtutem largiuntur, vt litha

thargyros, cera, oleum commune, recens, & frequenter resina. Reliqua propè omnia & corpus & facultatè aliquam emplastro impertiuntur. Ex quibus patet scopos componendorum emplastrorum præcipuos esse duos facultatem, & consistentiam crassam, duram, glutinosam. Duos verò alios odorum & colorum minus esse præcipuos, & magis in ægrotorum gratiam quàm medicamenti naturam, recipit tamen ob apprehensionem, magni quoque sunt momenti, præcipuè odor. Is enim bonus cerebro, cordi, vtero, commodare possit: malus nocere, in sumendis verò coloris, & præter hos saporis magni quoque ratio est habenda, vt in methodo componendi medicamenta ostendimus.

Ex his radices, cortices, ligna, folia, surculi, flores, fructus, semina sicca, & simul puluerata, vel cum aliis, ferè postrema miscentur cocto emplastro cum aristolochia, gentiana, chamæleon remoto ab igni emplastro à Galeno miscentur: si qua verò ex his recentia & viridia sumantur, vel ex humore aliquo coquantur, cernuntur, miscentur: vel succus ex his si succulenta sint tritis expressus incoquendis aliis seruit, & in vaporem exhalat, viribus tamen relictis, vt in emplastro de genua. Id quod etiã
muc

muccaginibus commune est, sed minus hæ ob lentorem exhalant.

Oleum tamen & mel adhuc multum ab- solutis emplastris superest.

Qui verò succi constantes & corpulenti (vt aloë, hypocisthis, glycyrrhizæ succus, acacia, glaucium, lycium, elaterium, meconium) in emplastra veniunt, si recentes sunt, aliquo rei propositæ idoneo humore sol- uuntur, qui coctione prius est consumendus, quàm illi composito misceantur, aut saltem simul incoquendo cõsumetur. Si autem sic- ciores sunt, tamen adhuc teri contumaces, pi- stillo calido, & ob calorem siccante teran- tur, nisi si qui sint friabiles, vt aloë, scammo- nium, tam succus, quàm liquor. Dicti verò succi omnes refrigerari iam incipienti em- plaastro miscendi sunt, vel dum cerati consi- stentiam habet emplastrum, si illorum suc- corum substantiam & facultatē manere vo- lumus in emplaastro.

Sed succi sicciores, vt rarius in emplastra recipiuntur: sic liquores, gummi, resinæ, me- tallica omnino frequentissimè.

Liquores autem vt galbanū, opopanax, sagapenum, ammoniacum aceto vel vino vel alio competenti humore macerati dis- soluuntur, colantur, coquuntur ad humoris illius consumptionem, in emplastrisq; con-
fist

sistentiam coguntur, tuncque pondus illorum quaesitum in scriptura sumitur. Si verò horum duo, tres, quatuor in idem emplastrum recipiuntur: sed pondere diuerso, vt in emplastro diuino, separatim liquores singuli sunt macerēdi, dissoluēdi, colandi, coquēdi, vt cuiusq; per se pondus legitimū accipiatur id quod ante hanc per colum purgationem fieri probè non potest ob ramentorum, feminum, sordium, & aliorum largam in multis horum mistionē. Si verò puri sint, aut cultello purgati, potes initio statim pendere, & mox simul dissoluere, colare, & emplastro propemodū cocto incoquere ad humoris ascititii consumptionem. Quod si iam dissoluti, colati, appēsi, & per se cocti ad emplastri crassitudinem, vt dictum est, venerint, percocto iam emplastro iniiciuntur. Sunt qui terebinthina pauca, si hanc recipit emplastrum, percoctos prius resoluāt quàm iniiciant.

Galbanū ligneo pistillo tusum aliquādo ceteris ab igne depositis iniicitur, aliquādo parū incoquitur, raro multū: ammoniacum sepe multū coquitur, aut separatim, aut cum emplastro, interdum minus: est, quando digitis ad ignem, vel solem dilatatum mox vbi alia, sed remota sunt ab igne sublata iniicitur, donec liquefcat.

Amm

Ammoniacum solum impositum squa-
lida & arida reddit emplastra, nisi cera & re-
sina, vel alia ad emplasticam confectionem
idonea misceantur.

Vinum verò, acetum & alia id genus co-
quendo tota consumuntur, viribus tamē (vt
dixi) in medicamento relictis pro varia ace-
ti & vini natura. Neque enim idem potest
acetum ex vino austero, & acetum ex vi-
no valenti, adhuc tenue, purum, album va-
lentius est, in tenuādo & penetrando quā
contrarium: sic vina medicamētis varia ex-
petuntur, nunc austera in emplastris epulo-
ticis: nunc generosa, quale Falernum, si dige-
rendum valentius est. Ob id à medico sunt
hæc distinguenda in suis scripturis.

Oleum emplastris primā ratione misce-
tur ad coctionem, deinde vt emplastrum
fiat anodynum, resoluens, molliens, vt que
medicamenti vis acris, vel austera obtun-
datur.

Oleum commune emplastris miscetur,
vt materiam præstet: sit que cum cera liqua-
tum, & mistum emplastrorum corpus, cui eu-
phorbium vel alia misceantur. Sape autem
ad metallicorum coctionem adhibetur, vel
solum, vel cum aqua, vel aceto, vel vino.
Solum cum axungia in emplastro diachalci
teos ad lithargyri & chalciteos coctionem:

fol

folo item vel cum diuersis humoribus lithar-
gyros laeuissima ferè veteribus coquitur ad
sordium consistetiam, metallicis quibusdã,
vt squamma æris, cerussa, nunc initio adie-
ctis, nunc postea, pro variis medici scopis.

Oleum verò vetus quanquã & materiam
præbeat, tamen ad digerendum miscetur: id
quod quanto vetustius est, tanto in id effica-
cius. Eadem ratione omphacinum oleum,
vel simile ad astringendum & refrigeran-
dum miscetur: lotum ad refrigerandum, &
dealbandum. Composita quoque olea om-
nia, & vnguenta in emplastra immitti pos-
sunt, vt præter materiam, facultatem quoq;
suam immittant.

Additur etiã oleum, vt resinarum ficcio-
rũ, & ceræ vetustioris ficcitatè corrigat: id
quod resinæ recentiores quoque præstant.

Oleum hyeme vnguentis quibusdam, cæ-
ratis, emplastris largius miscendum quàm
æstate, à cuius calore semifusum, mollius
reddit vnguentum ceratum, emplastrum, vt
durius idem oleum ab hyemis frigore con-
cretum. Eadem ratio resinarum, liquidarũ,
& siccarum, minus & ceræ, vt olei partè co-
tylæ quartam hyeme, æstate octauam: mi-
scet Galenus, interdũ corylas olei quatuor
hyeme, tres æstate idè miscuit. Resina tamè
& cera quanto pinguior, humidior, recen-

rior

tior, tanto paucior tam hyeme quàm æstate miscenda est: sed tamen parcior adhuc æstate quàm hyeme.

Mel panaciæ & aliis quibusdam emplastris miscetur, vt corpus præbeat emplasticum, & prætereà siccet, tergeat, digerat, à putredine vendicet.

Quantis enim emolliendi vis exigua cere adsit, tamen illius causa non iniicitur.

Cera in emplastris solum materiæ locū habet nõ efficaciam virtutis adiuuat, vt interdum resina, non tamen omnibus, vtpote materiam aliunde fortitis cera miscetur, aut resina. Nam emplastrum diachalciteos neutram recipit, quòd consistentiam emplastri iustam suppedient lithargyros, chalcitis, & axungia à membranis purgata, cum oleo cocta. Ad hæc quibus ladanum miscetur si larium est, ceræ vicem sustinet, vt ea non sit addenda.

Porro cera vel est recēs, & ob id pinguis & glutinosa magis. Hæc quæ æstate parcior est miscenda, vt oleum hyeme, largiori manu vtrunque, & ratione eadem pices, & resina. Quæ verò cera est siccior, vel natura, vel tempore hæc minus diu coquenda, & sæpè oleo aliquo vel resina liquidiore humectanda. Adde, quod cera alba seu natura, seu lotionem ad candorem quoque interdum additur. Propoleos ferè eadem quæ ceræ consistentia & ratio, sed facultate trahēdi vehementer

men

menti est prædita, quàm cera, vel nullã vel minimam obtinet, quanuis nõnihil digerit, sed inter digerens & tractorium aliquid inter est Galeno initio lib. 7. c. ph. g. Propolis ob id ferè semper remoto ab igni emplastro miscetur, ne vis eius attractrix exhalet.

Gũmi thuris omniũ frequentissimè in em. *Gummi.*
 plastra Græcis veteribus recipitur, myrrha & sarcocolla non rarò, bdelliũ & styrax interdum, cætera rarissimè, nisi quod caphuram, & alia quædam Arabes ac neoterici frequenter hodie suis emplastris commiscent.

Thus autem persæpe miscetur empla- *Vt lib. 5.*
 stris ad obtundendam aliorum valentiorum *meth.*
 violentiam nonnunquam vt materiã præ- *Manna*
 beat emplasticam, præsertim quod recen- *Græcorũ.*
 tissimum est ac pinguisimum, nõnquam
 vt affectus causam coquat, & modicè digerat. Rationibus iisdem manna ipsis miscetur, ac præter eas vt modicè astringat. Gummi alia ferè miscentur quo emplastris facultatem aliquam suam largiantur, ac non multò ante resinas iniiciuntur, idque quia substantia sint aquea & crassiore cũ resinæ sint aeræ magis & tenuiores, vt in simplicibus diximus. Si verò gũmi sint liquida & recentia eorum quæ humiditatem multam, & virtutem in emplastro manere velimus parum diu incoquantur. Quod præceptum succis

liquoribus, resinis, & aliis per multis est commune: quia coquendo sicciora euadunt, & viribus velut exanimantur.

Gumi liquores semper in fine misceantur, & succi sicci: quæ si humore aliquo fuerunt soluenda, ad illius consumptionem prius coquantur, post misceantur, quando emplastrum incipit refrigerari. Succu liquidu in emplastro de ianua coquendi cum oleo. Herbae virides in emplastro gratia dei cum vino coquantur ad eius consumptionem. Ex oleo coquantur emplastra, vt apostolicum, ceroneum, oxycroceum, diuinum, & contra rupturam, diachylon, vel ex succis, vt emplastrum de ianua: vel lacte, vt emplastrum gratia dei.

Chalcanthum aceto solutum depositis ab igne paulatim miscetur Galeno cauenti ne effervescat. Aesustum, ærugo, chalcitis, magnes, bolus Armenica, terra Lemnia, sulfur, auripigmētum, & cætera puluerabilia in fine depositis ab igne miscentur. Adeps super ignem miscetur semper agitando, crocus humore solutus dum fiunt magdaliæ & moschus miscentur.

Resine.

Resina lentiscina, terebinthina, laricea, pitynia seu pinea, picea, abietina, cupressina emplastris miscentur sæpè ad consistentiam ipsorum constituendam tantum, seu vt mater

ter

teriam & corpus emplastro cum aliis præbeant, interdum vt lentorem & glutinosam qualitatem impertiantur, cum per alia emplastrum pinguis expers, nec adharēs per se partibus est, at per se promptè excidens.

Est quando vt virtutem aliquam emplastro afferant digerendi, tergendī, siccandi, vel aliam cuique seorsum resinæ peculiarem, vt in ipsarum historia docui in simplicibus. Quantum autem vniuscuiusque sit miscendum, & quādo coctioni sit vna quæuis miscenda, postea suis locis audies.

Terebinthina quanuis valentius quàm cera emollit, ac præterea calfacit, & digerit: sæpè tamen emplastris iniicitur, vt ea tantum reddat glutinosa, non vt facultatem aliquam, vel nouam tribuat, vel augeat, Alia item resinæ similiter pingues eadem ratione.

Quando autem ea miscetur, & simul liquores, aut succi sicci. His humore idoneo solutis, coctis, ad humoris consumptionem coctis, rectè commiscetur terebinthina, deinde ambo percocto emplastro, & ab igni deposito permiscetur, vt ignem nullum, vel minimum sentiat terebinthina. Siue per se siue cum aliis in emplastrum veniat, vt in emplastris diachylo maiore, de meliloto, de muccaginibus.

METALLICA.

METALLICA sunt autē admodum curiosē terenda, & cribro tenui cernenda, vt promptius liquentur si liquabilia sunt, vel ne contactu nos offendant si non liquantur, etiam si liquabilia sint.

Ex his verò quæ liquantur libro superiore docui in liquatione.

Liquatur lithargyros cū aqua, vel oleo, vel vino, vel aceto, vel oleo iunctis horum aliquibus, quæ tamen coquendo absumuntur, & liquandi celeritatem lithargyro afferunt, vt post audies.

Lithargyri & cerusæ ana lib. .i. si cum olei & aquæ ana libr. vna, parum diu aëre puro igni splendente coquantur, album fiet emplastrum: sed vt adhæreat parū terebinthinæ, vel resinæ similis addendum, si molybdæna addatur fiet cineritium, si lithargyros & oleum sint lota, albius fiet emplastrum, albedinem præter dicta emplastro conciliat cera alba, oleum lotionis albatū, pompholyx, spodium, calx, ossa vsta, & pisciū testæ vstæ, farina, si plus cerusæ accipiat quàm lithargyri albius fiet: sed minus tenax.

Aerugo citra coctionē cerato mista emplastrum facit viride: melius fiet si aerugo in sole ex aceto acri pluribus diebus laeuigetur, quod enim est in ea mordax, sic mitefcit.

scit. Si verò æruginem cum aliis initio mediocriter coxeris emplastrum facies melinum, id est coloris malicydonii: si liberius, rufum fiet. Rufa item & fusca efficiunt chalcitis vsta, auripigmentum, sandaracha, pix nigra, bitumen, gagates lapis, & alia ante misionem nigricantia, quæ si largiora miscentur, nigrum faciunt emplastrum. Melinum etiam fiet si ærugo lithargyro ad spissitudinem cocto addatur, & iterum coquatur, donec vrendo rufescat.

Cadmia fornicaria, vt etiam lapidosa prius ex vino, vel alio liquore idoneo diu trita sit melior, & ad fusionem aptior.

Cerusa interdum additur emplastris, vt refrigeret, siccet.

Interdum ad albedinem conciliandam, interdum ceu apta tantum conficiendo emplastrum materia, vt in emplastrum heræ ex duabus aristolochiis.

Si candidum vis emplastrum lithargyri loti & cerusæ ana lib, i. cum olei vnciis novem coquitur parum diu ob paucum liquorem (coctio enim longa nigredinem affert) sed medicamentum tunc minus est glutinosum, & adhærens: quale vt fiat quidam tere binthinam, vel colophoniam maximè per lucentem miscent, ne colorem vitient, aut medicamēti virtutē, Alii eadem ratione ceram

albam adiciunt, vt cerusa emplastris mult-
tis ad albedinem cōciliandam miscetur: sic
ad ruborem nimum sinopicum, veteres mi-
scuisse docet Gal. lib. 6. c. ph. g. vt autem sit
fuscum emplastrum, squamma æris additur,
& ignis fit ex tæda loco lignorum, ibidem.

Inter dū per se ex oleo coquitur lithargy-
ros ad spissitudinem, tuncque puluerata ce-
rusa spergitur, vt fiat emplastrum album.
Cerusæ potest initio misceri, vt sal, & alia
metallica, & terrea, & cū lithargyro coqui
quando nihil ad albedinem cōferet, sed ne-
que ad aliud quàm materiã, nisi quod valen-
tius siccat quo diutius coquitur: sic lithargy-
ros & metallica ac terrea alia.

Lithargyri enim vsus in emplastris du-
plex, si enim nõ liqueatur, materiæ solūm ha-
bet rationē: si liqueatur præterquã quod cor-
pus glutinosum emplastrō præbet, etiã sic-
cat, idque magis quo diutius cocta erit, fitq;
sic medicamentum glutinantius.

Si lithargyros ex oleo coquenda sit, & ei
emplastrō addantur mucagines, lithargyrū
prius extra ignem pauco oleo nutrias: dein-
de igni trade, & mucaginē paucam, vt vnc-
duas affunde, prohibebit oleum & lithargy-
rum vri: si non requiritur mucago igni len-
to diu coquatur.

Lithargyros oleo duplo incocta: satis
glut

glutinosum facit emplastrum sine resinoso, aut ceroso corpore, multò magis si triplo.

Si emplastrum recipit lithargyrum, ceru-
sam cum vino, aceto, aqua, oleo, vel succo
alio fluxili, prius sine igni illa nutriantur in
mortario cū pisillo: deinde coquatur igni
lento, donec corpus (vt dicunt) sumat, & cras-
sum glutinosumque euadat. Lithargyros
enim coquenda diu ex humore aliquo, vt
ficcans magis, & glutinosum reddat em-
plastrum. Eadem ratione metallici reliqua,
& terrea coctione longa sicciora euadunt,
non tamen glutinosa, nisi quæ liquantur.
Nam quæ glutinosa prius erant cum his co-
cta, liquores, gummi, resinæ, cera, mel, sicca-
ta magis lentorem glutinumque amittunt.
Oleum verò lentum, sed minus ob iunctam
humiditatem multam glutinosius euadit, vt
vetustate siccoctione. Adde quòd fusè co-
quendo lithargyros, & oleo vnita probè,
olei glutinositatem auget, tum quòd in pri-
stinam duritiem non redit, tum quod sic-
cando liquiditatem olei consumit. Vnde
etiam citra fusionem lithargyros leuissimè
trita, diu cum oleo mediocri subacta, in em-
plastri formam perducitur, præsertim si id
in sole, vel aère aliter calido fiat.

Contra ærugo, chalcitis, squamma aris,
& similia diu coquuntur, vt vires eorum

vehementes coctione longa obtundantur,

Quanti-
tas. Ladanum autem & galbanum, & propolis, & plurima alia vires tantas non habent: quæ obtundendo veniant ob id nihil, aut ni mirum coquantur.

Lithargyri libr. tres, chalcitheos vnciae quatuor cum olei lib. tribus, & axungiae lib. duabus coquantur: præstat tamen prius in mortario miscere illa omnia, quàm in cacabo coquantur. Lithargyros & cerusa ex pari sibi oleo & aqua si coquantur, medicamentum fiet fragile, cuti non hærens, si maiorem liquidorum mensuram acceperint, & ob id diutius coquantur, glutinosum euadet medicamentum. Lithargyros fusa cum aqua & oleo largo blandum, & glutinosum, & album facit emplastrum.

Lithargyri lib. vna ex aceti & olei ana lib. duabus, cocta ad liquationem, glutinosum admodum facit emplastrum, magis si ex vtriusque ana lib. tribus coquatur: quod si vno die toto coquatur, nigrum fiet ac splendens.

Eadem ratione si cū largo vino & oleo liquetur. Viribus tamen maximè variat pro coctionis mensura, & aceti, vini, aquæ, olei varia in differentiis suis natura: quas differentias medicus pharmacopæo in scripturis suis explicare debet. Præstantius autem fiet
hor

horum quodque, si lithargyros ex his liquoribus, vel singulis, vel coniugatis æstate sole calido multum teratur singulis diebus quindecim.

Oleum hyeme largius emplastris miscetur quam æstate, à cuius calore semifusum fit mollius emplastrum, ut à frigore concretum durius, eadem ratio est resinarum liquidarum, aut minus siccarum & ceræ.

Resina aut cera quanto pinguior, humidior, & recetior, tanto parcius tam hyeme, quam æstate miscenda est.

Si medicamentum facturum es simile ac opis unguentis, & ceratis liquidis, oleum sit quadruplum ceræ. Si ad emplastri speciem durum, ceram oleo æqualem misce, maxime si cera sit vetusta & sicca: si verò reces est ac pinguis, pauciore oleo quam cera opus est, ut ceratum emplastri consistentia fiat, maxime per æstatem: ut si facis ceratum diaphorbi, accipe ceræ drach. 6. olei drach. 6. vel drach. quinque, euphorbi drachmam unam. Quod si resinam miscebis, ut glutinosius sit medicamentum, oleum minue. Cera enim ad liquiditatem multo pinguius eget: resinæ verò si sint aridæ, paucio: si liquidæ, siccam aliquam substantiam ad emplastri consistentiam postulant. Quantum autem resinæ cerato misceas, coniectabis

experientia. Terebinthina enim triplicata ceræ mista, vide an emplastri habet spissitudinem, si erit siccius, auge resinam: si mollius minue. vel ceram auge.

De propoli eadem quæ de cera ratio, si enim pinguis & recens est, parcior miscenda est ad emplastri formam, si vetus & sicca, largior potest misceri.

Si medicamentum iam cerati habet consistentiam vt emplastrum fiat, ceræ tantum tertia pars vel quarta misceatur: si adeps miscenda est, & ea humidior, ceræ dimidium addendum est.

Si ceram parum miscebis oleo, emplastrum medicamentum fiet aëre temperato. Si vero cera vetus est, & arida, & aër frigidus, paulo plus olei: si autem cera pinguis, & aër calidus, paulo minus olei quam ceræ, vt ceræ pinguis lib. vni, olei vnc. duodecim, ceræ vero siccæ vnc. tredecim, pro ceræ consistentia, quantitate, & aëris in calido & frigido temperatura. Vt autem pinguedine lenta cuti adherere possit, resina additur præcipuè terebinthina liquida parte ad ceram tertia, vel quarta.

Quando ceræ miscentur liquabilia, quæ frigida vbi concreuerint solida sunt, pauca cera opus est, vt in basilico tetrapharmaco recipienti ceræ, resinæ simp. colophonæ picis

cis seu taurini pares portiones.

Quando præterea ceræ mista sicca sunt, vt metallicorum pulueres, farinae, pauca misceatur, vt emp. ex semi. lini. Olei veteris lib. duæ, ceræ vnc. 20. resinæ colophonæ, adipis suilliana lib. 1. & dimid. lithargyri li. 1. cerusa, & mucaginis feminis lini ana vnc. sex, thuris vnc. quatuor, farinae tenuissi. vnc. vna. Mucaginis, sem. fœniculi, lini, radi. althææ, & oleum incoquit Paulus in diaphi- lo, dum bullire desierint, id est ad mucagi- nis consumptionem.

Ex metallicis præsertim si pauca liqui- da addantur, statim durissima euadunt em- plastra, ob id parua quantitate paranda, præsertim si hyeme paranda sunt, ceræ, olei, adi- pum, medullarum, gummium, resinarum, bu- tyri, liquorum recentium, & succorum glu- tinosorum misturam cum ficcis, primam coniectura quadam artificiosa ex singu- lorum quantitate & consistentia præsumi- mus: non planè scientes quale crassitudine tandem medicamentum sit futurum: Sed cum mista sint omnia, clarum sit an tene- rius, vel durius æquo sit redditum: quare in secunda compositione diligentius a no- bis coniectanda est legitima cuiusque quan- titas.

Olei mensura est coniectanda ex his qui- bus

bus miscetur, & coctionis quãtitate, & aëris temperie: nam metallica sunt coquenda diutius quã siccare sine morfu volumus, ac glutinosiora esse, ob id largius oleum requirunt: quod si paucum habent, & minus diu coquenda & friabilia sunt, nisi resina aliqua coëant. Quod si cum oleo & aceto vel vino coquitur, quo plus aceti vel olei accipit, eo magis siccabit emplastrum.

Quæ ladanum accipiunt, non egent cera & contra, quia ladanum ceræ loco ad siccorum medicamentorum vnitatem faciendam vsurpatur. Multæ ceræ mistura medicamenti vim aufert, cera recētissima mollissima, pinguisima, paucò humore oleoso eget. Vnus coquendi modus in omnibus emplastris nõ est similiter utilis, sed coloré, & sæpe facultatē immutat. Possis enim cerusam ab initio cum lithargyro coquere, sed candorem ex longiore coctione perdet, & astrictionem, & refrigerationem: magis tamen siccabit, si cruda iniicitur, contra, si cocto iam lithargyro ad mellis consistentiã, omnia hæc mediocriter.

Dum lithargyrum & alia metallica coquis igni, spatha ferrea moue ne vrantur, quod fundum ob insitam grauitatem promptè petunt.

Lithargyro ad consistentiam cocta addu

Coquendi
modus &
ordo.

duntur adipes, resinæ, gummi, manna, cera, dum cocta aded sunt omnia, vt digitos non inquinent, galbanū, & ærugo, & opopanax, aristolochia, panacis radix, chamæleontis radix, gentiana, myrrha.

○ Lithargyro ex oleo liquata cera, & terebinthina adduntur, vbi cocta sunt aded, vt manus non inquinent, ammoniacū manibus dilatatiū additur, deinde lana succida, vsta.

○ Quod si sepum & mannam thuris accipiat, illa ante ceram miscentur, & assidue mouentur: post vbi mutata erunt & liquata, ceram, & picem aridā, & terebinthinam, donec amplius manus non inquinent: tunc adde galbanum, post æruginem, & opopanaxem aceto dissoluta.

Lithargyro ex oleo cocta squamma lauisissima miscetur semper mouendo, deinde chalcites ex vino calido acrimoniā, exuta, vel aceto trita, paulatim miscetur.

Si bitumen, pix, cera, resina, propolis spifato illi addantur, quibus liquatis ærugo, & pyritis lapis ab igni sublato, & modice refrigerato alumen, galbanum subactū manna iniicitur.

Myrrha, bdellium, thus, opopanax ex aceto teruntur, interdum & ichthyocolle minutim concisa prius, puluis lanæ succidæ, manna, galbanum, extra ignem iniiciuntur.

Ter

Terebinthina & cera adduntur lithargy-
ro ad consistentiam cocto, deinde ammo-
niacum digitis dilatatum, tunc & arugo &
squamma æris: post hæc ipsum æs vstum, pi-
tyinam, & ceram, post hæc metallica.

Coquendi
finis.

Finis coctionis emplastrorū est, cum sco-
pos prius dictos attigit: consistentiam scili-
cet legitimam cum viribus expectatis, colo-
rem quoque quæsitū ac odorem. Consisten-
tia autem iusta, hoc est crassa, dura, glutino-
sa, & adhæres cognoscitur, quādo emplastri
portio exēpta, & refrigerata in aëre, marmo-
re, metallo, vel aqua, vel alio, digitos non
inficit, & omnia in vnū probè coierunt: nec
fragile, sed tenax, ductile, rumpi cōtumax,
duritiæ ceræ igni, vel alio calore mollitæ.

Vires autem emplastri expetitas cogno-
sces si quas frangi noluit medicus, integræ
sunt, nec igni dissolutæ, quas auctas vo-
luit, vel fractas, coctione longa, vel alio-
rum mitione auctas & fractas coniectura
quadam colligis, quæ an certa fuerit, expe-
rientia & vsu emplastri probauit medicus.
& tibi postea insinuabit. Ignis ipse non mo-
dò vehemens aut clemens, sed subiectorum
ratione, & diuturnitate emplastri, vim aliā
alia mutat: nam vehementior vrit, & deni-
grat: vt & diuturnior & fumosus, & qui ex-
tedis fit, vel aliis fumum multum & cras-
sum

sum ob resinofam substantiam edentibus, & in aëre crasso, & nebulofo factus. Contra verò clementior coquit, & qui ex lignis fit ficcis, ac sine fumo, sinceram & splendidam flammam edentibus in aëre puro.

Lithargyros flamma acri & cōtinua interdum coquitur, interdū igni lento. Probè coctum est emplastrum diachilon Nicolai Alexandrini, quando in eo vesiculas ebullire & subsistere videris, cap. eiusdem. 104.

Pyxide rubra quædam, alia lignea, alia *Repositio*, pelle excepta reponuntur, ferè tamen hodie Democratis ex èplo li. 5. c. ph. g. *μαρδολιας*, manibus facimus, quas papyro circumdamus.

Emplastrum diachylon commune Mesue sic *Diachylō* fit, lithargyri tenuissime triti, & à plumbo, & *album*. scoria purgati unc. una & dimidia, cum olei antiqui clari unc. tribus in mortario * lapideo pistillo ferreo diu conquassetur & agitetur, * *reo hodie*. post igni lento coque, rudicula semper mouendo, donec lithargyrum crassescat: tunc igni aufer, ut paulatim frigescat, sine. Interim unc. tres mucaginis ex semine lini, & sanguisucci & radice malue, extractæ parum seruesfac, deinde illam paulatim lithargyro & oleo probè pistillo ligneo permisce: postremò percoque omnia simul ad iustam spissitudinem. Si vis in a-

tum

Si puluerẽ tun facere, misce, aut oleum irinum pro com-
 ireos mi- muni, aut pulueris ireos unciã unã in lib. sin-
 feeas oleũ gulas. si addatur muccago, se. meliloti, anodynum
 aliquot e- magis euadet.

tiam tun
 miscendũ.

Hodie sic paramus, sunt qui semina lini
 & scenigræci purgata sordibus, & radicem
 maluæ mundam & contusam nonnulli tri-
 duo aqua macerant, super prunas elemen-
 tes, deinde semper mouendo coquunt ad di-
 midias, & colant. Eius colati libram vnã
 cum oleo aliquantis per coquunt, postea
 puluerem lithargyri miscent, & continen-
 ter rudicula mouentes coquunt, donec bul-
 las & stridorem edere desinat, seu donec
 marmorì vel aquæ frigidæ infusa portiuncu-
 la & refrigerata idoneam habere consisten-
 tiam videatur.

Si lithargyros & oleum diligenter sint
 abluta, multo albius erit emplastrum. Ni-
 colao Alexandrino recipit olei veteris vnc.
 42. lithargyri vnc. 36. radicis maluæ agrestis,
 & ibisci, scenigræci, seminis lini ana vnc. 12.
 radices & semina in aquæ phialis tribus tri-
 duo infusas, igni lento coque ad dimidias,
 cola: expressi libram vnã cum oleo ali-
 quandiu coque, dein puluerem lithargyri
 quantum satis est incoque semper mouedo:
 dum percoctum erit, hoc est, dum vesiculas
 bull

bullare & subfidere videris aufer igni: dum refrixerit, conde. Lithargyrum cum oleo vidi diu agitari in mortario metallico pistillo ferreo, abluit: sed dum ignē attigit, nigrui, maximē vt diachylo ineptissimū videretur.

Lithargyrum vbi in vas igni impositum miseris, oseum paulatim affundatur, semper miscendo pistillo ligneo vbi probè erunt mista, partem meliorem mucaginis affunde & coque, dum ea videbitur cōsumpta: reliquorum paulatim adiuice semper mouedo.

Cum autem lithargyrum promptè vratur motu per spatham ligneam latam. asiduo est opus, qui eam à fundo vasis separet: ignis præterea sit blandus, & affundatur vt dictum est, mucago.

Album autem fiet vt vulgò expetitur, si mucago parū habeat se. scēnig. id enim largius flavum facit emplastrum, addunt nonnulli salem paucum initio extrahendæ mucaginis, vt clarior & albior sit. Lithargyros item benè lota aqua cōmuni vel salia, albedinē addit, & coctio mediocris. Nā multa & vstioni propinqua flauitiem & ruborē & nigrorem impartit. Si verò violēta est flamma, etiam mox nigredinem dat lithargyro.

*Empl. diachylon magnum Mesue recipit li- Proportio
thargyri puri, trui & creti unc. 12. olei irini, lithargyri*

D

ad oleum anethini, chamemelini ana unc. octo, muccagi-
 hic eadē, nis, seminis lini & fenigræci, & radicis althæe,
 quæ prius. & ficuum pinguium & uuarum passarum, succi
 ireos, & scilla, cæsypi, ichthyocolle ana drach.
 duodecim & semissem, terebinthine unc. tres, re-
 sina, pini, ceræ flauæ ana unc. duas, compone ut
 diachylon commune.

Ichthyocol-
 la etiā pi-
 scis est.

Muccagines vt prius emulgeantur, oleo-
 que lithargyros in mortario vel vase in quo
 coquenda est diu ante coctionem nutriatur
 semper mouendo, deinde igni lēto coqua-
 tur, dum crassescere incipit muccago paula-
 tim affundatur, hac propē cōsumpta igni au-
 feratur emplastrū, affundatur succus ireos &
 scilla, & ichthyocolle glutinis muccago, cū
 vino et aqua simul mistis & coctis extracta.
 His consumptis coctū est emplastrū, & cera
 minutim secta & pini resina miscendæ his li-
 quatis, terebinthina & cæsypus extra ignem
 miscenda, quia coctionem non sustinent.

Empl. de muccaginibus spurium recipit muc-
 caginem, sem. lini & fenigræci, & althæe, & me-
 dian corticis ulmi ana unc. quatuor & semis-
 sem, olei, liliorum, anethi, chamemeli ana unc.
 unam, Ammoniaci galbani, opopanacis, sagape-
 ni ana unc. semissem, ceræ nouæ unc. uiginti, te-
 rebinthine uncias duas, croci drachmas duas.

fac

fac emplastrum.

Muccagines vt dictum est extrahantur cor-
tice vlni medio benè prius cōtuso, eadem
oleis incoquendo consumantur, olea resi-
dendo purgentur, vel linteo sine expressio-
ne colentur: his calentibus cera particulatim
secta liquefiat, & liquores isti quatuor ace-
to * soluti, & linteo colati cerelæo calido
miscantur: postremò extra ignem terebin-
thina probeque omnia commisceantur, &
caue ne ingrumos abeat. Crocus tritus mar-
mori inspergitur & manibus fingēdo mag-
dalias immiscetur.

*uel cha-
mæmeli
& melilo-
ti decocto.

Empl. de meliloto Mesuæ recipit, meliloti unc.
sex, florū chamæmeli, se. sanigræci, rad althææ,
absynthij, sampsuchi, baccarum lauri ana drach.
tres, cardamomi, cyperi, ireos, castiæ, spicæ nar-
di, seminis apij, ameos, anisi ana drach. duas &
semissem, ammoniaci drach. decem, styracis, bdel-
lij ana drach. quinque, terebinthine unc. unam
& dimid. ficus pingues duodecim, sepi hircini, re-
sina ana unc. duas & semissem, ceræ unc. sex, olei
sampsuchini & de spica ana. q. sufficit insunden-
dis & extendendis omnibus.

Vt ana un-
ciam unā.

Septum hirci colatum resina, cera in oleis
liquentur, ficus pingues aut parùm humecta
tæ probè trita per mantile, aut stamen, aut

D 2

cribrum setaceū cernantur, prædictis misceātur, deinde ammoniacum & bdellium in aceto soluta & colata, postea terebinthina, postremò vbi refrixerit, pulueres creti radicū, herbarum, florum, aromatum, & simul cum his styra per se diligenter tritus. Si vero ficus essent pauciores, & puluis largior, necis cernendus, possunt hæminutim cōcisæ cum aliis teri, bacca lauri excorticandæ. Sunt qui Ammoniacum & bdellium aqua (cui melilotus, chanæmelum, & fœnumgræcum sint incocta) dissolui malunt, vt emplastrū fiat emolliens magis: sed aqua illa ægrius soluuntur: quàm aceto essentia tenuitate promptius ipsa tota penetrante & dissolvente.

Empla-   Empl. ceroneū Nicolai recipit picis naualis
strū cero   colate, cere ana unc. duas, & drach. tres, sagape
ma Nico-   ni unc. duas, ammoniaci, terebinthine, colophonie,
laus Ale-   croci, ana unc. unam, & drach. tres, aloës, thuris,
xādrinus.   myrrhe ana unc. unam, opopanacis, styracis, gal-
& prime   bani, mastiches, aluminis, sarnigraci, styracis ru-
clafis dra-   bri, bdellij ana drach. tres, lithargyri drach. unā
ch. 7. 2.   & dimidiā, sagapenū, galbanum, opopanax, am-
drac. 6. ter   moniacum fracta uel potius incisa usno testa no-
tie. 4.   Et macerentur: coquantur ad vini dimidij con-
quartæ. 3.   sumptionem, colentur, tunc picem colatam mi-
sce,

ſce, ſpathula moue, hac liquata ceram: qua fuſa quintadu-
colophoniam colatā. poſtea ſtyracem piſtillo ca ſs & gal-
lido tritum fruſtatim adde: hinc maſtichen, ibus, banum, ex
myrrham: bdellium, trita, creta aliquandiu poſt qua bdell-
iniſce, terebinthinam, alumen, lithargyrum, ſæ-
liū & con-
num græcum percoctum affunde in aquam frigi-
fitentem
dam, extracto aquam omnem manibus exprime ideſt ſty-
cum puluere, aloës ſuper marmor oleo laurino riacem ru-
unctum ſubige, cum puluerato croco ſinge offas
brā in ſex
manibus eodem oleo unctis. tam ſepa-
ret drach.

Sed Nicolaus Alexandrinus lithargyrū ret drach.
tenuiſſimè tritum, cum oleo quantum ſatis una uiri-
eſt percoquit, deinde picem addit: hac liqua uſque con-
ta, ceram, aqua fuſa lachrymas colatas, am-
ticius ut li-
moniacum, ſagapenum, opopanacem, galba thargyri
num, ſtyracem vtrunq; , terebinthinam, & drac. dimi
ſpatula probè miſcet. Hinc colophonie, thu dia.
ris, maſtiches, bdellii, aluminis, myrrhæ, ſœ-
nigræci, puluerem paulatim miſcet, vbi per-
coctum eſt, in aquam iniicit. Ceroma autem
propriè oleum quo luctaturi ſe perfundūt.

Hodie melius picem & colophoniam li-
quatam colant, ceram in ea liquant, ſagape-
num, ammoniacum, galbanum, opopana-
cem, bdellium, vino ſoluta & collata co-
cta que ad vini propè totius conſumptionē,
paulatim miſcent, deinde terebinthinam,
poſtremò puluerem reliquorum tenuiſſimè

tritorum & cretorum, crocum verò inter subigendum super marmor & oleo manus vngunt, ne his emplastrum adhæreat. Vel potius liquoribus, vt dixi, coctis particulatim miscetur cera, resina, colophonia liquata, vel cera particulatim iisdem miscetur: & hac fusa, reliqua duo liquata paulatim miscentur: sic enim citius & perfectius in corpus vnũ coeunt. Si verò simul vel liquores cera, picis, colophoniam, vel cõtrà liquoribus, ceram, picem colophoniam affatim iniicis, liquores fundum ob grauitatẽ petentes vretur: & cũ aquosi sint ægrius, aliis pinguibus summum leuitate sua petentibus miscentur: nisi fortè tandem iam vel vsti vel semivsti. Vide diligenter, ne aloẽ, & myrrha vratur, & grumolum reddant emplastrum.

Alii secreto quodam modo Ammoniacum, sagapenum, opopanacem, galbanum, bdellium vino soluta, cocta ad emplastri consistentiam, terebinthina paulatim mista sine igni remolliunt, non modo in ceroneo hoc, sed etiam emplastro præcedenti de meliloto & aliis, deinde liquatam ceram cum pice & colophonia miscent, postremò reliqua.

Nico Ale Empl. oxycroceum Nicolai recipit picis naturalis, croci, colophoniam, cera ana unc. quatuor, ter

terebinthine, galbani, ammoniaci, myrrhæ, ma- ma classe
 stiches, thus ana unc. unam, & drach. tres: Gal unc. duode-
 banum & ammoniacum aceto nocte una mace- cim, in se-
 rentur, postmodum liquantur igni, colantur, iterum cunda . 4.
 coquantur ad partis aceti consumptionem: addit aceti phia
 tunc picem naualem colatam, hac fusa, ceram, lam unam
 qua liquata colophoniam, deinde terebinthinam miscet.
 aliquandiu post mastichen, thus, myrrham, sem-
 per spatula mouendo. Cocta in aquam frigidam
 immittit, manibus hanc totam exprime super
 marmor oleo inunctum cum puluere croci molli,
 & offas singe.

Alii picem naualem colatam, colopho-
 niam ceram liquant, his adhuc calidis galba-
 num & ammoniacum in aceto dissoluta &
 colata miscent. His coctis mastichen, thus,
 myrrham, postmodum terebinthinam, & ubi
 iam refrigit manibus mollendo & subigen-
 do super marmor, puluerem croci confun-
 dunt: hyeme verò addi potest olei unc. una
 ob emplastri siccitatem.

Nicolaus Alexandrinus picem cum par-
 te aceti, in olla noua coquit ad aceti consum-
 ptionem, cum reliqua ammoniacum, thus in
 mortario terit & soluit, & coquit semper
 mouendo, cauens ne acetum exiliat. Cum
 acetum est consumptum, galbanum, myr-

rhā, mastichen addit, his feruefactis crocum pulueratum miscet, deinde in mortarium fundit, & fingit magdaliones. Sed modi alij placent magis.

Oxycroceum vocatur ab aceto macerante, galbanum & ammoniacum & croco largiore. Nā eius vncias quatuor recipit, ceroneum verò tantum vnciam vnam & drachmas tres. In ceroneo præterea liquores vni macerantur, cætera multum conueniunt, sed illud valentius, hoc propter crocum largiorem sumptuosius, quem variè minuunt. Ob id vt vilius sit, croci vnc. tantum duas hodie miscent, dolo parum malo cum crocus vires medicamento maiores non largitur, quàm ceroneo, vt causa sit nulla, cur hic adeò augeatur sumptu parū necessario, nec viribus adeò æstimandis.

Empl. de Ianua Nicolai recipit succorum apij, plantaginis, betonicae ana lib. unam: cere, picis, resinæ, terebinthinae ana lib. semissem, forma emplastrum.

In succis his reliqua tria sunt igni lento coquenda, & continenter mouenda ad succorum consumptionem, postremò terebinthina mista semel, aut bis feruefacienda. Alij terebinthinæ partem dictis simul incoquunt, reliquam extra ignem miscent, vt siccitatē

ali

aliorum emēdent, sicq; formam emplastro meliorem impertiunt. Succos per se in fapas coquerem potius, deinde liquatis aliis misc rem. In neutro Nicolao inuenio hoc emplastrum, vt neq; tria sequentia: sed tantum ex his ceroneum, oxycroceum, apostolicum.

Empl. gratia dei Nicolao recipit, terebinthinæ lib. semissem, resina lib. unam, ceræ unc. quatuor mastiches unc. unam, uerbena, pinpinellæ, betonice ana manipu. unum, herbæ hæ tusæ ex uino albo ualenti coquantur, ad uini tertiæ partis consumptionem, cola, herbæ arum substantiam abijce, in colato cera, resina, mastiche coquantur ad corporis idonei constitutionem, aufer igni, terebinthinam adde, spatula moue, fac emplastrum.

Herbæ hæ recentes incisæ, tusæ in uino albo potenti ad sui dissolutionem percoquantur, colentur, in colato uini reliquo cera & resina ad colati propè consumptionem coquantur: tunc mastichen adde, postremò terebinthinam, semel feruefac, aufer igni, ubi refrigit finge in offas cylindrales.

Alii in colato resinam solam coquant: hoc propè consumpto ceram addunt, postremò terebinthinam extra ignem, & ubi refrigerari incipit, mastichen pulueratam permiscet. Vterque hic modus, quam Nicolai est præstantior, quod mastiche coctionem non su-

stineat ob essentia tenuitatem.

Hodie vt sit albius, addita paulò largiore terebinthina trahunt modo penidiorum.

Empl. ad herniam Nicolao recipit picis naturalis, aloës ana uncias tres, lithargyri, cere rubrae, colophoniae, galbani, ammoniaci, ana uncias duas. Visci à quercu uncias sex. Boli armeniae, utriusque symphyti, gypsi utriusque aristolochiae, lumbricorum terrae, gallarum ana uncias quatuor, myrrhae, thuris ana uncias sex, terebinthinae uncias duas, sanguinis humani lib. unam. Pellis à ueruece mox ubi ablata est, horis. 24. coquatur, deinde expressa pelle & abiecta uiscum quernum in hoc iure diu coctum ubi fuerit, igni auferatur, addaturque terebinthina, lithargyros, colophonia, hinc mastiche, thus, myrrha, galbanum, ammoniacum, lumbrici terrae paulò post symphytum maius & minus, gypsum, bolus armenia: igni tunc redde, & adde sanguinem humanum, aristolochiam longam & rotundam, postremò aloën, semper spatha agitando, impone marmori, quod oleo uiolato muneris & manibus subige. Iterum biduo aut triduo in mortario continenter teratur.

Aliud est In decocto prædicto pellis aretine recētis visci baccæ ad sui dissolutionem percoctis Villanoua &c, colando expressæ abiiciuntur, additur
li

lithargyros, aliquāto post cera. pix, colophonia, coquendo semper mouenda ne vrantur: coctis his, & aqua prope consumpta, galbanum ammoniacum, vino soluta & creta, myrrha, terebinthina, ab igne depositis, sed adhuc calentibus, thus mastiche, lumbrici in vino purgati & vino alio probè seorsum cocti. Tempore nimis durefcit, nisi addatur oleum. Alii post colatum viscū extra ignē addunt ceram, colophoniam terebinthinā, aliquantō pōst iniiciunt liquores dissolutos, colatos, coctos, vt sæpe dictū est. Lithargyros, gypsum, thus, myrrha bolus armenia, sanguis humanus & c. teri habilia.

Empl. diuinum Nicolai recipit galbani, myrrhe ana unc. unam & drach. duas, ammoniaci uncias tres & drach. tres, opopanacis, mastiches, aristoloch. longæ. eruginis ana unc. unam, lithargyri & olei communis ana lib. unam & semissem, ceræ nouæ unc. octo, thuris unc. unam & drach. unam, bdellij uncias duas, magnetis unc. tres, misce omnia ut decet.

Lithargyrum cum oleo diu ante coctio ** Id quod ei cito,*
nem nutriatur, postea ad spissitudinem vsq; *quia pau-*
* coquatur: tunc adde ceram minutim con-
cisam: qua liquata aufer igni, & adde gal-
banum, ammoniacum, opopanax, bdell-
liū, si molle est in aceto vel vino dissoluta
dit.
&

& colata & cocta: deinde puluis myrrhæ, bdellii, si est ficcum, mastiches, thuris, aristo lochie, magnetis: postremò ærugo, ne si diu coquatur, emplastrum fiat rubrum, sit tamen medicamentum adhuc valde calidum, alioqui, ob ipsius solidam duritiẽ ægre permiscerentur omnia. Si verò flauũ vis semuistam æruginem impone, vel coquẽdo talem redde: si rubrũ (quale Narbonensis Gallia præfert) eius æruginis drach. duas, vel quatuor dum coqui cœpit lithargyros immitte, reliquas eius drach. in fine, si non vis ita coloratum, totam misce postremum.

Emplastri forma per coctionem sunt hodie vnguentum tripharmacum, & vnguentum de cerusa.

Empl. apostolicum Nicolai recipit, lithargyri unc. sex, ceræ mauricæ, colophonie ana unc. duas, propoleos, uisci querni ana unc. unam, ammoniaci, cadmie lapidis ana drach. sex, masti-

* Præsij uiches, thuris ana unc. semis, terebinthine, bdellii ridis Niopopanacis, galbani, myrrhæ, sarcocolle, eris col. Alex. usti, squammæ eris, æruginis, dictamni, aristolocætera cõchie rotundæ, * mumiæ ana drach. tres.

sentit, nisi Lithargyrum & oleum diu simul nutrita, coquuntur, semper mouendo ad emplastri consistentiam, seu donec scutellæ imposita, ceræ, aut mellis modo coacta sint: tunc
cc

cera, colophonia, mastiche, thus, myrrha, bdellium, propolis, viscum quernum, terebinthina in his quo scribuntur ordine liquetur. His fufis igni auferatur, adde paulatim: ne efferueant liquores, ammoniacum, opopanacem, galbanum diffolutos aceto aut vino, colatos, coctos ad aceti aut vini consumptione, vt dictum est. recoque. deinde pulueres sarcocollæ, cadmiæ lapidosæ, æruginis, squammæ æris, æris vsti, dictani, aristolochiæ, dum erit percoctum, hoc est aquæ frigidæ portione iniectum duratur, & digitos tractatu non inquinat glutinoso adhesionem, tunc totum aquæ frigidæ iniicitur: dū refrigit, exemptum manibus, oleo laurino inunctis, fac magdalias. Nicolaus Alexandrinus lithargyro, cum oleo ad emplastrum consistentiam percocto, ceram, galbanum, terebinthinam propolim, colophoniam seorsum & modico interuallo addit: postea, æs vstus, cadmiam commiscet, probè semper feruefaciendo, deinde opopanacem, ammoniacum, bdellium, viscum, myrrham, thus, mastichen, sarcocollam, squammam æris cum paucis aceto trita in mortario, & in lactis formam deducta miscet, & coquit spatula certatim mouendo.

Empl. de uigo recipit olei chamemelii, anethi, de spica, de lilio ana unc. duas, adipis porci vitul.

an

ana lib. unam, euphorbij drach. quinque, thuris
drach. decem, olei laurini, fescunciam, adipis ui-
peræ unc. duas & semissem, ranas uiuentes sex,
lumbricorum in uino lotorum unc. tres & semis-
sem: succi radicum, ebuli & enulæ ana uncias
duas, schænuanbi, stæchadis, matricariæ ana ma-
nip. unum, uini odoriferi lib. duas, coque omnia
simul ad uini consumptionem: coletur. colato ad-
de libæ gyri auri lib. unam, terebinthine claræ
unc. duas, cum cera alba, fiat ceratū, aut unguen-
tum, addendo in fine, styracis calamitæ fescun-
ciam, & igni ablatum pistillo tribuletur, donec
tepidum erit, tunc adde argenti uiui salua extin-
cti unc. quatuor, misce diu pistillo.

Hoc emplastrum ascripturus non eram,
quod argentum habeat uiuum à cuius vtu
omnium maximè abhorreo, propter noxas
à prioribus designatas, à recentioribus expe-
rientia quotidiana plusquam uellent cogni-
tas. Sed publica vtiendi eius consuetudo, ne
omitterem effecit, accessit ad id Petri Gru-
sellii olim mihi in re medica condiscipuli,
nunc verò medici longè præstantissimi, elo-
gium de hoc emplastro à se non semel ma-
gnis successibus vsuipato in articularum &
reli quarum partium neruofarum doloribus
etiam hæreditariis, non solis Hispanâ luem
cõcomitãibus in corporibus carnosiss. Plu-
ra

ra composita medicamēta describere, mihi visum nō est, quod etiam in his multa idem promittunt, & præstant, ob idq; ociosa videri possint. Integrum autem cuius docto, vel noua adicere, vel ex his quædam expungere, aut saltem mutare, vt simplicibus cōstet, vel pluribus, vel paucioribus, vel non idem pollutibus. Huc pertinet quod nullo negotio quuis potest ex Mesue & Nicolao Alexandrino potius quā ex Salernitano quoties opus erit, alia corrogare. Nobis hoc labore suffecit experiri quid hac in re aliquādo præstare poterimus. Quapropter paucis singula tantumque leuiter perstrinximus, cum plurima superaddere nobis licuisset, nisi uissemus prolixitate auditorem deterrere nouitium vel obruere. Est autem id totum uelut imago quædam rudis tantum eorum quæ post scribemus: sed paulatim mihi pharmacopœi sunt melioribus assuefaciendi, vt postea non fugiāt maiora. Cùm non ignorem in horū face plurimos omnino & indoctos, & rerū omnium imperitos, & stolidos, dicam audacius, & maleficos, & haud dubiè ueneficos, qui hunc laborem nostrum accusabunt tanquam parū uilem, imò noxium, scio calumniabuntur, quod hætenus miseris mortalibus ægris rectè esse consultum per Arabicæ familiæ placita planè mentientur.

tur.

tur. Sed hi non ita multò post etiam inuiti intelligent quàm fuerit in hũc diem iniqua ipſorum conditio, & volent nõ volent, ſub noſtra hæc præcepta cogentur, ne frugibus inuentis glandes defendere amplius illis liceat. Intereà verò quia nihil ſuis his cum amaracino vnguento eſt, muſis & purioris pharmacopœetices ſtudioſis ſcribo id quātulum quantum eſt: quod oro manu gratuita accipiant, & ſecum repetent, quam non fuerit facile rem haſtenus intentatam excitaffe. Id quod iudicare facillimum his eſt, qui ſcripta ſua aliquando publicarunt multo ſtudio, cura, induſtria, vigiliis, ingenii ſummis viribus comparata. Qui verò nihil adhuc ediderunt, ignari noſtrorum laborũ, ad calumnias ſunt propenſiſſimi, ſed hæc ſeges ingratos tulit, & ſeret omnibus annis. Hiſque ingratis ſeruire nephas eſt, vt eſt apud poëtas. Boni igitur conſule: & fronte non ingrata ſume lector candide noſtrum hoc tirocinium, intereà dum huius medicinae partis ſpecimen apparamus, longè pulcherrimum, ſœcundiſſimum poſteritatis memoria digniſſimum.

F I N I S.